

četvrtak, 22. listopada 2020.

P9_TA(2020)0285

Krčenja šuma**Rezolucija Europskog parlamenta od 22. listopada 2020. s preporukama Komisiji o pravnom okviru EU-a za zaustavljanje i poništavanje globalnog krčenja šuma koje je uzrokovao EU (2020/2006(INL))**

(2021/C 404/11)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir članak 225. Ugovora o funkcioniranju Europske unije,
- uzimajući u obzir članak 192. stavak 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije,
- uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije „Provedba zakonodavstva, upravljanje i trgovina u području šumarstva (FLEGT): prijedlog za akcijski plan EU-a” od 21. svibnja 2003. (COM(2003)0251),
- uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 995/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. listopada 2010. o utvrđivanju obveza operatera koji stavljaju na tržište drvo i proizvode od drva („Uredba EU-a o drvu”) ⁽¹⁾,
- uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2020. o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja ⁽²⁾,
- uzimajući u obzir Uredbu (EZ) br. 1905/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. prosinca 2006. o uspostavljanju instrumenta financiranja za razvojnu suradnju ⁽³⁾,
- uzimajući u obzir ciljeve održivog razvoja Ujedinjenih naroda do 2030., posebno cilj br. 12 o odgovornoj potrošnji i proizvodnji i cilj br. 15 o zaštiti, obnovi i promicanju održive upotrebe kopnenih ekosustava, održivom gospodarenju šumama, borbi protiv dezertifikacije te zaustavljanju degradacije tla i poništavanju njezinih učinaka i zaustavljanju gubitka biološke raznolikosti,
- uzimajući u obzir Pariški sporazum koji je postignut na 21. sjednici Konferencije stranaka Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime (COP21),
- uzimajući u obzir studiju o zahtjevima postupanja s dužnom pažnjom u lancu opskrbe koju je naručila Glavna uprava Komisije za pravosuđe i zaštitu potrošača (2020.),
- uzimajući u obzir studiju Službe Europskog parlamenta za istraživanja (EPRS) iz rujna 2020. o procjeni europske dodane vrijednosti pravnog okvira EU-a za zaustavljanje i poništavanje globalnog krčenja šuma koje je uzrokovao EU ⁽⁴⁾,
- uzimajući u obzir zaključke Vijeća i vlada država članica koje su se sastale u okviru Vijeća o Komunikaciji o pojačanju djelovanja EU-a za zaštitu i obnovu svjetskih šuma od 16. prosinca 2019.,
- uzimajući u obzir Deklaraciju iz Amsterdama naslovljenu „Uklanjanje krčenja šuma iz lanaca poljoprivrednih dobara s europskim zemljama” od 7. prosinca 2015.,
- uzimajući u obzir mehanizam iz Programa Ujedinjenih naroda o smanjenju emisija povezanih s krčenjem i degradacijom šuma (REDD+),

⁽¹⁾ SL L 295, 12.11.2010., str. 23.⁽²⁾ SL L 198, 22.6.2020., str. 13.⁽³⁾ SL L 378, 27.12.2006., str. 41.⁽⁴⁾ (EPRS), „Pravni okvir EU-a za zaustavljanje i poništavanje globalnog krčenja šuma koje je uzrokovao EU – procjena europske dodane vrijednosti”, PE 654.174, rujan 2020.

četvrtak, 22. listopada 2020.

- uzimajući u obzir Strateški plan UN-a za šume za razdoblje 2017. u kojemu je definirano šest globalnih ciljeva za šume i 26 pridruženih specifičnih ciljeva koji se trebaju postići do 2030.,
- uzimajući u obzir Konvenciju UN-a o suzbijanju dezertifikacije, usvojenu 17. lipnja 1994.,
- uzimajući u obzir nacionalne platforme za održive proizvode koje su razvijene u okviru Programa Ujedinjenih naroda za razvoj (UNDP),
- uzimajući u obzir Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima iz 1966.,
- uzimajući u obzir Međunarodni pakt o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima iz 1966.,
- uzimajući u obzir Povelju Europske unije o temeljnim pravima ⁽⁵⁾,
- uzimajući u obzir Američku konvenciju o ljudskim pravima iz 1969.,
- uzimajući u obzir Afričku povelju o ljudskim pravima i pravima naroda iz 1987.,
- uzimajući u obzir Konvenciju Međunarodne organizacije rada (ILO) br. 169 o autohtonim narodima i plemenima iz 1989.,
- uzimajući u obzir Deklaraciju UN-a o pravima autohtonih naroda iz 2007.,
- uzimajući u obzir smjernice OECD-a/FAO-a za odgovorne lance opskrbe u poljoprivredi,
- uzimajući u obzir izvješće Organizacije Ujedinjenih naroda za hranu i poljoprivredu (FAO) „Stanje svjetskih šuma 2020.”,
- uzimajući u obzir publikaciju FAO-a o stanju šuma u svijetu za 2018., naslovljenu „Šumski putovi prema održivom razvoju”, FAO (2018),
- uzimajući u obzir Globalnu procjenu šumskih resursa (FRA) za 2015. Organizacije Ujedinjenih naroda za hranu i poljoprivredu (FAO),
- uzimajući u obzir Konvenciju o međunarodnoj trgovini ugroženim vrstama divljih životinja i biljaka (CITES) iz 1973.,
- uzimajući u obzir Konvenciju o biološkoj raznolikosti iz 1992. i povezani Protokol iz Kartagene o biosigurnosti iz 2000. te Protokol iz Nagoye o pristupu genetskim resursima te pravednoj i pravičnoj podjeli dobiti koja proizlazi iz njihova korištenja iz 2010.,
- uzimajući u obzir Globalno izvješće o procjeni o biološkoj raznolikosti i uslugama ekosustava iz 2019. koje je objavila Međuvladina znanstveno-politička platforma za biološku raznolikost i usluge ekosustava Ujedinjenih naroda 6. svibnja 2019.,
- uzimajući u obzir Načela odgovornog ulaganja UN-a iz 2006.,
- uzimajući u obzir Vodeća načela o poslovanju i ljudskim pravima koja je 2011. potvrdilo Vijeće UN-a za ljudska prava, kao i Smjernice OECD-a za multinacionalna poduzeća ažurirane 2011.,
- uzimajući u obzir Posebno izvješće o klimatskim promjenama i tlu Međunarodnog panela za klimatske promjene Ujedinjenih naroda od 8. kolovoza 2019.,
- uzimajući u obzir Globalni program za suzbijanje kaznenih djela protiv divljih biljnih i životinjskih vrsta te šuma koji provodi Ured Ujedinjenih naroda za borbu protiv droge i kriminala (UNODC),

⁽⁵⁾ SL C 364, 18.12.2000., str. 1.

četvrtak, 22. listopada 2020.

- uzimajući u obzir Konvenciju o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša koju je 25. lipnja 1998. u Aarhusu usvojilo Gospodarsko povjerenstvo Ujedinjenih naroda za Europu,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 17. lipnja 2010. o politikama EU-a u korist branitelja ljudskih prava ⁽⁶⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 25. listopada 2016. o korporativnoj odgovornosti za ozbiljne povrede ljudskih prava u trećim zemljama ⁽⁷⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 4. travnja 2017. o palminu ulju i krčenju prašuma ⁽⁸⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 12. rujna 2017. o utjecaju međunarodne trgovine i trgovinskih politika EU-a na globalne vrijednosne lance ⁽⁹⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 3. srpnja 2018. o kršenju prava autohtonih naroda u svijetu, uključujući jagmu za zemljištem ⁽¹⁰⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 11. rujna 2018. o transparentnom i odgovornom upravljanju prirodnim resursima u zemljama u razvoju: šume ⁽¹¹⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 15. siječnja 2020. o europskom zelenom planu ⁽¹²⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 16. siječnja 2020. o 15. sastanku Konferencije stranaka Konvencije o biološkoj raznolikosti ⁽¹³⁾,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 16. rujna 2020. o ulozi EU-a u zaštiti i obnovi svjetskih šuma ⁽¹⁴⁾,
- uzimajući u obzir „Obvezu zalaganja za šume” od 21. ožujka 2019., kojom su se mnogi zastupnici u Europskom parlamentu na dužnosti obvezali na promicanje politika zaštite i obnove šuma na globalnoj razini te priznavanje i osiguravanje teritorija i prava zajednica koje obitavaju u šumskim područjima,
- uzimajući u obzir zaključke Vijeća od 28. lipnja 2018. o provedbi zakonodavstva, upravljanju i trgovini u području šumarstva,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije naslovljenu „Pojaćanje djelovanja EU-a za zaštitu i obnovu svjetskih šuma” od 23. srpnja 2019. (COM(2019)0352),
- uzimajući u obzir Komisijinu „Studiju izvedivosti o mogućnostima unapređenja djelovanja EU-a za suzbijanje krčenja šuma” iz siječnja 2018.,
- uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije o europskom zelenom planu od 11. prosinca 2019. (COM(2019)0640),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije pod naslovom „Strategija EU-a za bioraznolikost do 2030. – Vraćanje prirode u naše živote” od 20. svibnja 2020. (COM(2020)0380),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije pod naslovom „Strategija ‘od polja do stola’ za pravedan, zdrav i ekološki prihvatljiv prehrambeni sustav” od 20. svibnja 2020. (COM(2020)0381),

⁽⁶⁾ Usvojeni tekstovi, P7_TA(2010)0226.

⁽⁷⁾ Usvojeni tekstovi, P8_TA(2016)0405.

⁽⁸⁾ Usvojeni tekstovi, P8_TA(2017)0098.

⁽⁹⁾ Usvojeni tekstovi, P8_TA(2017)0330.

⁽¹⁰⁾ Usvojeni tekstovi, P8_TA(2018)0279.

⁽¹¹⁾ Usvojeni tekstovi, P8_TA(2018)0333.

⁽¹²⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0005.

⁽¹³⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0015.

⁽¹⁴⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0212.

četvrtak, 22. listopada 2020.

- uzimajući u obzir izjavu predstavnika civilnog društva o ulozi EU-a u zaštiti šuma i prava iz travnja 2018.,
 - uzimajući u obzir članak 47. i članak 54. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir mišljenja Odbora za međunarodnu trgovinu, Odbora za razvoj, Odbora za industriju, istraživanje i energetiku te Odbora za poljoprivredu i ruralni razvoj,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za okoliš, javno zdravlje i sigurnost hrane (A9-0179/2020),
- A. budući da su biološki raznolike šume prirodni ponori ugljika, zbog čega su neophodne u borbi protiv klimatskih promjena u skladu s ciljevima Pariškog sporazuma da se porast globalne prosječne temperature zadrži na razini koja je znatno niža od 2 °C iznad razine u predindustrijskom razdoblju te da se ulože naponi u ograničavanje porasta temperature na 1,5 °C iznad razine u predindustrijskom razdoblju, te da najnovije znanstvene spoznaje ukazuju na to da bi se ograničavanjem porasta na 1,5 stupnjeva značajno smanjila šteta za ljude i prirodne ekosustave u odnosu na scenarij porasta za 2 stupnja ⁽¹⁵⁾, kao i za prilagodbu klimatskim promjenama i očuvanje biološke raznolikosti; budući da se ne samo područja nastala krčenjem šuma, već i šume koje su degradirane ljudskim djelovanjem mogu pretvoriti u izvor ugljikovog dioksida;
- B. budući da su šume dom za 80 % bioraznolikosti Zemlje i pokrivaju 30 % njezine kopnene površine ⁽¹⁶⁾; budući da šume čine vitalnu organsku infrastrukturu za neke od najgušćih, najosjetljivijih i najraznolikijih ekosustava planeta; budući da je krčenje šuma najozbiljnija prijetnja za 85 % ugroženih vrsta i vrsta pred istrebljenjem i budući da je zbog krčenja šuma između 1970. i 2012. već 58 % kraljevnjaka nestalo s lica zemlje ⁽¹⁷⁾;
- C. budući da su šume izvor sredstava za život i prihoda za oko 25 % svjetskog stanovništva ⁽¹⁸⁾, a njihovo uništavanje ima teške posljedice po preživljavanje onih najranjivijih, uključujući autohtone narode koji se u velikoj mjeri oslanjaju na šumske ekosustave;
- D. budući da su emisije koje nastaju zbog prenamjene zemljišta, uglavnom zbog krčenja šuma, drugi najveći uzrok klimatskih promjena, nakon spaljivanja ugljena, nafte i plina, te da uzrokuju gotovo 12 % svih emisija stakleničkih plinova ⁽¹⁹⁾;
- E. budući da su primarne šume posebno pogođene krčenjem šuma; budući da primarne šume imaju velike zalihe ugljika i karakteriziraju ih jedinstvena ekološka obilježja i razine bioraznolikosti te ih stoga ne mogu zamijeniti novoposađene šume; budući da pošumljavanje, ako se provodi na način koji je kompatibilan sa zaštitom i jačanjem lokalnih ekosustava, može imati ulogu u borbi protiv klimatskih promjena;
- F. budući da je za rješavanje problema gubitka biološke raznolikosti i klimatskih kriza ključno da se šume zaštite i obnove na način kojim se maksimalno povećava njihov kapacitet za skladištenje ugljika i zaštitu biološke raznolikosti; budući da to donosi višestruke koristi jer se time potiče rast postojećih šuma do njihova maksimalnog potencijala za skladištenje ugljika uz istovremeno obnavljanje prethodno degradiranih ekosustava i omogućavanje razgradnje organskog materijala, te se ujedno štite biološka raznolikost, tlo, zrak, zemlja i voda;

⁽¹⁵⁾ Izvješće „Globalno zatopljenje od 1,5 °C. Posebno izvješće IPCC-a o učincima globalnog zatopljenja od 1,5 °C iznad predindustrijskih razina i o povezanim načinima smanjenja emisija stakleničkih plinova na svjetskoj razini, u kontekstu jačanja globalnog odgovora na prijetnju klimatskih promjena, održivog razvoja i napora za iskorjenjivanje siromaštva”.

⁽¹⁶⁾ Komunikacija o pojačanju djelovanja EU-a za zaštitu i obnovu svjetskih šuma, Europska komisija, 2019.

⁽¹⁷⁾ „Izvješće o stanju planeta za 2016.” Svjetskog fonda za prirodu, Londonskog zoološkog društva i Stockholmskog centra za otpornost.

⁽¹⁸⁾ Komunikacija o pojačanju djelovanja EU-a za zaštitu i obnovu svjetskih šuma, Europska komisija, 2019.

⁽¹⁹⁾ Smith P. et al. (2014.) Agriculture, Forestry and Other Land Use („Poljoprivreda, šumarstvo i ostale upotrebe zemljišta”) (AFOLU). U: Climate Change 2014: Mitigation of Climate Change („Klimatske promjene 2014.: Ublažavanje klimatskih promjena”). Doprinos radne skupine III petom izvješću o procjeni Međuvladinog panela o klimatskim promjenama [Edenhofer, O. et al. (ur.)]. Cambridge University Press, Cambridge, UK i New York, NY, USA.

četvrtak, 22. listopada 2020.

- G. budući da diljem svijeta jača pritisak javnosti u pogledu korištenja neproduktivnih funkcija šuma te se pritom često uopće ne uzima u obzir pogoršano stanje šuma;
- H. budući da šume društvu pružaju važne usluge ekosustava, kao što su čisti zrak, regulacija protoka vode, smanjenje emisija ugljika, zaštita od erozije zbog vode i vjetera, staništa za životinje i biljke, obnova degradiranog zemljišta, otpornost na klimatske promjene; procjenjuje se da je vrijednost prirodne regulacije vodnih tokova u šumama između 1 360 i 5 235 USD (vrijednost iz 2007.)⁽²⁰⁾ po hektaru godišnje i da na tu „prirodnu uslugu“ snažno utječe krčenje šuma; budući da se inherentna vrijednost šuma i biološke raznolikosti, među ostalim kao mjesto zaliha ugljika, ne svodi samo na njihovu uporabnu vrijednost za ljude i ne može se pretvoriti u novčanu vrijednost ili kvantificirati;
- I. budući da šume imaju kulturnu, socijalnu i duhovnu vrijednost za mnoge ljude i narode;
- J. budući da je, unatoč povećanju šumskog pokrova u Uniji tijekom posljednjih nekoliko desetljeća, gubitak šumskog pokrova na svjetskoj razini u stalnom porastu u posljednjih 18 godina i da je samo tijekom 2019. uništeno 3,8 milijuna hektara primarnih prašuma⁽²¹⁾;
- K. budući da krčenje, degradacija i prenamjena svjetskih šuma dodatno pogoršavaju prijetnju s kojom se suočavaju autohtoni narodi i lokalne zajednice, koji su izloženi kršenjima ljudskih prava, napadima i ubojstvima kao odgovor na njihova nastojanja da zaštite svoje šume, zemljište i okoliš, te da je tijekom 2018. svaki tjedan ubijeno prosječno više od troje boraca za zaštitu zemljišta i okoliša, pri čemu je samo u Amazoniji u posljednjih deset godina u sukobima oko resursa i korištenja zemljišta ubijeno više od 300 osoba⁽²²⁾;
- L. budući da klimatske promjene, gubitak bioraznolikosti u cijelom svijetu te uništavanje i modifikacija prirodnih ekosustava, među ostalim šuma, ozbiljno utječu na staništa divljih vrsta i dovode do povećanog kontakta divljih životinja s ljudima i domaćim životinjama, čime se povećava rizik od novih izbijanja epidemija i pandemija koje potječu od divljih vrsta; budući da je Organizacija za hranu i poljoprivredu (FAO) potvrdila da se veća učestalost novih zaraznih bolesti podudara s ubrzanom porastom krčenja tropskih šuma, što je posebno povezano sa sadnjom uljane palme i soje⁽²³⁾; budući da gotovo dvije trećine novih zaraznih bolesti potječe od životinja, i to u velikoj većini slučajeva divljih životinja; budući da su zaštita i obnova bioraznolikosti i funkcionalnih ekosustava ključni za jačanje naše otpornosti i sprečavanje izbijanja i širenja bolesti u budućnosti;
- M. budući da je voda dragocjen resurs; budući da izostanak ili neodgovarajuća provedba pravnog okvira o zaštiti vodnih resursa sprečava kontrolu nad uporabom tih resursa i omogućuje prekomjerno zahvaćanje, onečišćenje i prisvajanje vode; budući to šteti ekosustavu i lokalnim zajednicama; budući da postoje slučajevi prisvajanja vode zbog proizvodnje robe koja je povezana s rizikom za šume i ekosustave⁽²⁴⁾;
- N. budući da održivo gospodarenje šumskim resursima i obnovljivim sirovinama te korištenje šumskih zemljišta na način i brzinom kojima se čuva njihova biološka raznolikost, sposobnost regeneracije, vitalnost i njihov potencijal da sada i u budućnosti ispunjavaju važne ekološke, gospodarske i društvene funkcije na lokalnoj, nacionalnoj i globalnoj razini i kojima se ne nanosi šteta drugim ekosustavima predstavljaju važan element općeg pristupa politike za zaustavljanje krčenja šuma, kako na razini Unije tako i na globalnoj razini;

⁽²⁰⁾ Cook, NASA-in Institut za svemirske studije Goddard, 2005.

⁽²¹⁾ „We Lost a Football Pitch of Primary Rainforest Every 6 Seconds in 2019” (Tijekom 2019. svakih 6 sekundi izgubili smo površinu primarne prašume veličine nogometnog igrališta), World Resources Institute, online, 2. lipnja 2020.

⁽²²⁾ „Rainforest Mafias: How Violence and Impunity Fuel Deforestation in Brazil’s Amazon” (Mafija prašuma: kako nasilje i nekažnjavanje potiču krčenje šuma u brazilskoj Amazoniji), Human Rights Watch, online, 17. rujna 2019.

⁽²³⁾ Bruce A. Wilcox i Brett Ellis, Centar za ekologiju zaraznih bolesti, Azijsko-pacifički institut za tropsku medicinu i zarazne bolesti, Sveučilište Hawaii, Manoa, SAD; 2006.

⁽²⁴⁾ Prema izvješću, na primjer, Atlasa ekološke pravde <https://ejatlas.org/conflict/water-grabbing-and-agribusiness-in-the-south-coast-of-guatemala> – za slučaj Gvatemale (šećerna trska, palmino ulje i banana).

četvrtak, 22. listopada 2020.

- O. budući da se procjenjuje da potrošnja Unije pridonosi globalnom krčenju šuma s udjelom od najmanje 10 %;
- P. budući da je važno promicati održivu prehranu podizanjem razine osviještenosti potrošača o posljedicama obrazaca potrošnje i pružanjem informacija o vrstama prehrane koje su bolje za ljudsko zdravlje i ostavljaju manji otisak na okoliš;

Opće napomene

1. ističe da je oko 80 % globalnog krčenja šuma uzrokovano proširenjem poljoprivrednog zemljišta ⁽²⁵⁾; u tom kontekstu naglašava da se u komunikaciji Komisije naslovljenoj „Pojačanje djelovanja EU-a za zaštitu i obnovu svjetskih šuma” iz srpnja 2019. prepoznaje da je potražnja Unije za proizvodima poput palminog ulja, mesa, soje, kakaa, kukuruza, drva i kaučuka, među ostalim u obliku prerađenih proizvoda ili usluga, važan uzrok krčenja šuma, degradacije šuma, uništenja ekosustava i povezanih kršenja ljudskih prava u cijelom svijetu te da predstavlja oko 10 % udjela u krčenju šuma na svjetskoj razini u obliku ukupne krajnje potrošnje ⁽²⁶⁾; povrh toga navodi da potrošnja drugih proizvoda u EU-u, kao što su pamuk, kava, šećerna trska, uljana repica i kozice iz uzgoja u šumama mangrova, također doprinosi globalnom krčenju šuma;
2. ističe da je globalno očuvanje šuma i sprečavanje njihove degradacije među najvećim izazovima održivosti našeg doba i da se bez toga ne mogu ostvariti ciljevi Programa održivog razvoja do 2030., Pariškog sporazuma i zelenog plana; naglašava da se sadašnjim politikama ne može zajamčiti održivo iskorištavanje šuma i ekosustava u mnogim dijelovima svijeta;
3. s velikom zabrinutošću primjećuje da se u razdoblju od 2014. do 2018. stopa gubitka šumskog pokrova povećala za 43 % na prosječni gubitak od 26,1 milijuna hektara godišnje, u usporedbi s 18,3 milijuna hektara godišnje u razdoblju od 2002. do 2013.; posebno je zabrinut zbog gubitka primarnih šuma s obzirom na to da se u posljednje tri godine za koje su dostupni podatci (2016., 2017. i 2018.) bilježe najveće stope gubitka u ovom stoljeću, pri čemu su se stope krčenja šuma samo u brazilskoj Amazoniji povećale za 88 % u lipnju 2019. u odnosu na lipanj 2018.; ističe da se uništavanje i degradacija prirodnih šuma ne događaju samo u tropskim područjima, već diljem svijeta, uključujući Uniju i njezino bliže susjedstvo;
4. izražava žaljenje zbog toga što svjetsko šumsko područje trenutačno iznosi samo oko 68 % procijenjene predindustrijske razine, što se između 1990. i 2015. površina šuma smanjila za 290 milijuna hektara zbog raščišćavanja zemljišta i proizvodnje drva te što su se netaknute šume (kopnene površine veće od 500 km² u kojima sateliti ne bilježe ljudsko djelovanje) između 2000. i 2013. smanjile za 7 % ⁽²⁷⁾;
5. primjećuje da modifikacija i uništavanje staništa, zbog zadiranja u prirodna šumska područja, imaju ozbiljne posljedice za zdravlje ljudi i životinja na svjetskoj razini kao i da utječu na bioraznolikost, posebno u vidu povećane učestalosti zoonoza (50 pandemija u posljednjih 30 godina), od kojih je najnovija pandemija bolesti COVID-19;
6. sa zabrinutošću napominje da nakon tragičnog izbijanja pandemije bolesti COVID-19 istraživanja i dalje potvrđuju zabrinjavajuću vezu između zoonotskih bolesti i krčenja šuma, klimatskih promjena i gubitka biološke raznolikosti;
7. naglašava da su primarne šume nezamjenjive i da se njihov gubitak ne može nadoknaditi bilo kakvim novim pristupom koji se temelji na šumama; napominje da se zaustavljanjem krčenja i degradacije šuma zajedno sa zaštitom postojećih šuma, održivom obnovom, aktivnostima pošumljavanja i ponovnog pošumljavanja na način kojim se maksimalno povećava kapacitet šuma za skladištenje ugljika i zaštitu bioraznolikosti može osigurati egzistencija i povećati

⁽²⁵⁾ FAO. 2016. Stanje šuma u svijetu 2016. Šume i poljoprivreda: izazovi i mogućnosti upotrebe zemljišta. Rim. <http://www.fao.org/3/a-i5588e.pdf>

⁽²⁶⁾ Europska komisija 2013. Utjecaj potrošnje u EU-u na krčenje šuma: sveobuhvatna analiza utjecaja potrošnje u EU-u na krčenje šuma. Konačno izvješće. Studija koju je financirala Europska komisija, proveli su je VITO, Međunarodno institut za analizu primijenjenih sustava, HIVA – - Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving i Međunarodna unija za očuvanje prirode NL.

⁽²⁷⁾ Izvješće IPBES -a iz 2019.

četvrtak, 22. listopada 2020.

prihod lokalnih zajednica te stvoriti prilike za gospodarski razvoj; u tu svrhu naglašava važnost promicanja agroekologije i održive poljoprivredne proizvodnje na globalnoj, nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, sprečavanja neodržive uporabe zemljišta i upravljanja njime, prevladavanja prirodnih nepogoda i ublažavanja klimatskih promjena;

8. ističe da postojanje velikih šumskih područja pomaže u sprečavanju dezertifikacije kontinentalnih regija; predlaže da se zaštita šuma kao izvora vlage ozbiljno razmotri unutar politika razvoja i trgovine; naglašava, na primjer, da čak 40 % ukupnih padalina u Etiopskom gorju, glavnom izvoru Nila, dolazi od vlage iz šuma u slivu Konga te da je zaustavljanje krčenja šuma u tom području također relevantno za pitanje krize klimatskih izbjeglica;

9. ističe činjenicu da uzročnici krčenja šuma nadilaze sam sektor šumarstva i povezani su sa širokim nizom pitanja kao što su posjed zemljišta, slaba vlast i kaznenopravna tijela, zaštita prava autohtonog stanovništva, klimatske promjene, demokracija, ljudska prava i politička sloboda, razina potrošnje robe, velika ovisnost o uvozu hrane za životinje, poljoprivredne politike te nedostatak javnih politika kojima se promiče i potiče održivo i zakonito dobivena i proizvedena roba; podsjeća na središnju ulogu žena pripadnica autohtonog stanovništva i poljoprivrednica u zaštiti šumskih ekosustava; poziva Komisiju da uloži više napora u cjelovito rješavanje problema krčenja šuma pomoću dosljednog i pravno obvezujućeg političkog okvira, osiguravajući pritom očuvanje ekosustava; smatra da je rodna ravnopravnost u obrazovanju o šumarstvu ključna za održivo upravljanje šumama, a ta bi se činjenica trebala odražavati u politikama Unije;

10. primjećuje da je u mnogim zemljama krčenje šuma posljedica nepostojanja odgovarajućih politika (kao što je planiranje korištenja zemljišta), neriješenih vlasničkih odnosa i drugih zemljišnih prava, lošeg upravljanja i nedostatne provedbe zakona, nezakonitih aktivnosti i nedovoljnih ulaganja u održivo gospodarenje šumama;

11. napominje da je Europski parlament od prosinca 2015. usvojio 40 prigovora na uvoz genetski modificirane hrane i hrane za životinje, od čega se njih 11 odnosilo na uvoz genetski modificirane soje; podsjeća da je jedan od razloga za protivljenje uvozu tih proizvoda bilo krčenje šuma povezano s njihovim uzgojem u zemljama kao što su Brazil i Argentina, gdje je soja gotovo isključivo genetski modificirana kako bi se mogla proizvoditi uz uporabu pesticida; napominje da je u nedavnoj stručno recenziranoj znanstvenoj studiji koju su proveli istraživači iz cijele Unije utvrđeno da Unija ima najveći ugljični otisak na svijetu zbog uvoza soje iz Brazila, koji je 13,8 % veći od iste vrste uvoza u Kinu, koja je najveći svjetski uvoznik soje; napominje da je veliki ugljični otisak Unije takav zbog njezinog udjela u emisijama uzrokovanim krčenjem šuma⁽²⁸⁾; nadalje napominje da, prema Komisiji, Unija povijesno najviše pridonosi globalnom krčenju šuma i povezanim emisijama upravo zbog soje, na koju otpada gotovo polovica krčenja šuma povezanog sa sveukupnim uvozom u Uniju⁽²⁹⁾;

12. skreće pozornost na činjenicu da je proizvodnja GMO-a ključni uzrok krčenja šuma, posebno u Brazilu i Argentini, i smatra da treba zaustaviti uvoz GMO-a u Uniju; podsjeća da potrošnja mesa, čak i unutar Unije, doprinosi krčenju šuma izvan Unije time što se povećava potražnja za jeftinom GMO hranom za životinje, posebno za uvozom genetski modificirane soje;

13. napominje da prenamjena pašnjaka i poljoprivrednog zemljišta koji su se prvotno upotrebljavali za proizvodnju hrane i hrane za životinje u zemljište za proizvodnju goriva iz biomase (neizravna promjena uporabe zemljišta) također može negativno utjecati na šume;

⁽²⁸⁾ Escobar, N., Tizado, E.J., zu Ermgassen, E.K., Löfgren, P., Börner, J., & Godar, J. (2020). „Spatially-explicit footprints of agricultural commodities: Mapping carbon emissions embodied in Brazil's soy exports” (Prostorno određeni otisci poljoprivrednih proizvoda: Mapiranje ugljičnih emisija uzrokovanih izvozom soje iz Brazila). *Global Environmental Change*, 62, 102067 <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0959378019308623>.

⁽²⁹⁾ Tehničko izvješće Komisije – 2013.– 063 „The impact of EU consumption on deforestation: Comprehensive analysis of the impact of EU consumption on deforestation” (Utjecaj potrošnje u EU-u na krčenje šuma: sveobuhvatna analiza utjecaja potrošnje u EU-u na krčenje šuma”, studija koju je financirala Europska komisija, Glavna uprava za okoliš, a proveli su je VITO, IIASA, HIVA i IUCN NL, <http://ec.europa.eu/environment/forests/pdf/1.%20Report%20analysis%20of%20impact.pdf>, str. 23. – 24.

četvrtak, 22. listopada 2020.

Dobrovoljno certificiranje i oznake treće strane

14. pozdravlja rastuću svijest poduzeća o problemu globalnog krčenja šuma, degradaciji šuma i uništenju ekosustava, potrebi za djelovanjem poduzeća i odgovarajućim obvezama, kao i sve učestalije pozive na uvođenje transparentnih, dosljednih, ujednačenih, razumnih i provedivih zahtjeva za održive lance opskrbe, što uključuje i smanjenu potražnju za robom povezanom s rizikom za šume; napominje da su neki subjekti prihvatili Deklaraciju iz New Yorka o šumama iz 2014. te su poduzeli mjere za rješavanje problema krčenja šuma, ali te su mjere nažalost često nedovoljno ambiciozne, odnose se samo na dio lanca opskrbe i nisu namijenjene za rješavanje višestrukih međusobno povezanih uzročnika krčenja šuma⁽³⁰⁾, i stoga tvrdnje o održivosti i dana obećanja ostaju neispunjeni; u tom pogledu ističe da se obveze u pogledu borbe protiv krčenja šuma koje su trgovačka društva dobrovoljno preuzela još nisu pokazale dovoljnima za zaustavljanje globalnog krčenja šuma;

15. ističe da sustavi certificiranja treće strane igraju važnu ulogu u povezivanju poslovnog sektora i civilnog društva u cilju zajedničkog razumijevanja problema krčenja šuma; konstatira, međutim, da iako dobrovoljni sustavi certificiranja treće strane doprinose razvoju dobrih praksi, oni ne mogu sami zaustaviti i poništiti globalno krčenje šuma i degradaciju ekosustava, već bi trebali biti samo nadopuna obvezujućim mjerama; napominje da dobrovoljno certificiranje treće strane može biti pomoćni alat za procjenu i ublažavanje rizika od krčenja šuma pod uvjetom da je osmišljeno i u potpunosti provedeno uzimajući u obzir jasno definirane, mjerljive i ambiciozne kriterije održivosti na kojima se temelji, snagu procesa certifikacije i akreditacije, neovisno praćenje i mehanizme sukladnosti, mogućnosti za praćenje lanca opskrbe i razumne zahtjeve u pogledu zaštite primarnih i drugih prirodnih šuma te promicanja održivog gospodarenja šumama;

16. primjećuje da certificiranje i oznake treće strane sami po sebi nisu dovoljno učinkoviti da spriječe da roba i proizvodi povezani s rizikom za šume i ekosustave uđu na unutarnje tržište Unije; stoga naglašava da certificiranje treće strane može biti samo nadopuna, a ne zamjena, temeljitim i obveznim postupcima dužne pažnje subjekata, kojima se među ostalim osigurava i njihova društvena odgovornost i odgovornost za okoliš, u skladu s načelom da „onečišćivač plaća” propisanim člankom 191. UFEU-a;

17. izražava zabrinutost da velik broj postojećih sustava certificiranja i oznaka zbunjuje potrošače i smanjuje vjerojatnost da će donijeti utemeljenu odluku; u tom pogledu naglašava da bi trebalo razmotriti mogućnost usklađivanja obveze pružanja informacija;

18. naglašava da mjera politike koja ovisi samo o izboru potrošača odgovornost za donošenje odluka o kupnji proizvoda koji nisu povezani s krčenjem šuma neopravdano prebacuje na potrošače, što nije dovoljno učinkovito da bi dovelo do održivije proizvodnje; vjeruje da informiranost potrošača o proizvodima koji nisu povezani s krčenjem šuma može biti moćan alat za nadopunu pravnog okvira o dužnoj pažnji i za rješavanje ove teme na razini potražnje; apelira na Komisiju da provede daljnju integraciju pitanja krčenja šuma u znak za okoliš EU-a, zelenu javnu nabavu i druge inicijative u kontekstu kružnoga gospodarstva, kao dio sveobuhvatnog niza mjera i inicijativa za osiguranje lanaca opskrbe bez krčenja šuma; povrh toga, poziva Komisiju da rizik od krčenja šuma i degradacije ekosustava obuhvati kriterijima tvrdnji o prihvatljivosti proizvoda za okoliš iz Direktive 2005/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća⁽³¹⁾ te da uspostavi sustav prethodnog odobrenja EU-a kojim se dozvoljava upotreba tvrdnji o prihvatljivosti proizvoda za okoliš;

19. primjećuje da se za sada ne primjenjuju pravila kojima se zabranjuje da se na tržište Unije stavljaju proizvodi koji su pridonijeli uništenju šuma; napominje da čak i drvo koje je posječeno zakonito i u skladu s pravom zemlje podrijetla može doprinosti krčenju šuma i unatoč tome imati slobodan pristup tržištu Unije; napominje da stoga potrošači brojnih proizvoda koji predstavljaju rizik za šume i ekosustave u Uniji nemaju jamstvo da ti proizvodi nisu pridonijeli krčenju šuma te da time potrošači bez krivnje, nenamjerno i nesvjesno uzrokuju krčenje šuma;

⁽³⁰⁾ Petogodišnje izvješće o procjeni Deklaracije iz New Yorka „Protecting and restoring forests. A Story of Large Commitments yet Limited Progress” („Zaštita i obnova šuma. Velika obećanja i ograničen napredak”), rujan 2019. <https://forestdeclaration.org/images/uploads/resource/2019NYDFReport.pdf>

⁽³¹⁾ Direktiva 2005/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2005. o nepoštenoj poslovnoj praksi poslovnog subjekta u odnosu prema potrošaču na unutarnjem tržištu i o izmjeni Direktive Vijeća 84/450/EEZ, direktiva 97/7/EZ, 98/27/EZ i 2002/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, kao i Uredbe (EZ) br. 2006/2004 Europskog parlamenta i Vijeća („Direktiva o nepoštenoj poslovnoj praksi”) (SL L 149, 11.6.2005., str. 22.).

četvrtak, 22. listopada 2020.

20. napominje da kriteriji za određivanje robe ili proizvoda koji „nisu povezani s krčenjem šuma” na kojima se temelje sustavi certificiranja nisu uvijek dovoljno opsežni jer ponekad obuhvaćaju samo neke od relevantnih sastojaka proizvoda, samo dijelove životnog ciklusa proizvoda ili koriste nedovoljno preciznu definiciju „nepovezanosti s krčenjem šuma”, što može dovesti do toga da trgovačka društva kupuju oznake te može općenito smanjiti ambiciju certificiranja;

Obvezna pravila temeljena na dužnoj pažnji

21. u tom pogledu pozdravlja pozive niza trgovačkih društava na uvođenje pravila Unije za obvezno postupanje s dužnom pažnjom u lancima opskrbe robom koja je povezana s rizikom za šume;

22. podsjeća na svoju Rezoluciju od 15. siječnja 2020. o europskom zelenom planu te na svoj zahtjev Komisiji da bez odgode podnese prijedlog pravnog okvira EU-a koji će se temeljiti na dužnoj pažnji kako bi se zajamčili održivi lanci opskrbe koji nisu povezani s krčenjem šuma za proizvode koji se stavljaju na tržište Unije, uz poseban naglasak na borbi protiv glavnih uzroka uvezenog krčenja šuma i na poticanje uvoza koji ne dovodi do krčenja šuma u inozemstvu, uzimajući u obzir gospodarsku važnost izvoza robe za zemlje u razvoju, posebice za maloposjednike, i vodeći računa o povratnim informacijama svih dionika, posebno malih i srednjih poduzeća;

23. podsjeća da je Komisija u svojoj Komunikaciji o krčenju šuma iz 2008. postavila cilj zaustavljanja globalnog gubitka šumskih površina najkasnije do 2030. i smanjenja bruto krčenja tropskih šuma za najmanje 50 % do 2020., upozorava da drugi cilj gotovo sigurno neće biti postignut;

24. pozdravlja namjeru Komisije da pristupi rješavanju problema globalnog krčenja šuma i degradacije šuma, ali traži ambiciozniji pristup politike; poziva Komisiju da podnese prijedlog i procjenu učinka pravnog okvira EU-a koji se temelji na zahtjevima obveznog postupanja s dužnom pažnjom, izvješćivanja i objavljivanja te zahtjevima u pogledu sudjelovanja trećih strana, kao i na odgovornosti i sankcijama za povrede obveza za sva trgovačka društva koja prvi put na tržište Unije stavljaju robu koja uključuje rizike za šume i ekosustave te proizvode dobivene iz te robe, zajedno s pristupom pravosuđu i pravnim lijekovima za žrtve povreda tih obveza; potrebno je uvesti obveze sljedivosti za trgovce na tržištu Unije, posebno s obzirom na utvrđivanje podrijetla robe i od nje dobivenih proizvoda u trenutku stavljanja na unutarnje tržište Unije, kako bi se osigurali održivi lanci vrijednosti koji nisu povezani s krčenjem šuma, kako je utvrđeno u prilogu ovoj rezoluciji; naglašava da bi se isti pravni okvir trebao primjenjivati i na sve financijske institucije koje imaju odobrenje za djelovanje u Uniji te osiguravaju novac trgovačkim društvima koja ubiru, vade, proizvode, prerađuju ili trguju robom koja je povezana s rizikom za šume i ekosustave te proizvodima dobivenim od nje;

25. smatra da Unija mora zajamčiti da će promicati samo održive svjetske lance opskrbe i financijske tokove koji ne uzrokuju krčenja šuma i ne rezultiraju kršenjima ljudskih prava; uvjeren je da obvezna pravila o održivosti donesena na velikom tržištu kao što je tržište Unije imaju potencijal da usmjere globalne proizvodne prakse prema većoj održivosti;

26. ističe da bi robu koja je povezana s rizikom za šume i ekosustave obuhvaćenu tim pravnim okvirom EU-a trebalo odrediti na temelju objektivnih, transparentnih i znanstveno utemeljenih razmatranja da je takva roba povezana s uništavanjem i degradacijom šuma i ekosustava s velikim zalihama ugljika i bogatom biološkom raznolikošću, kao i da predstavlja rizik za prava autohtonih naroda i ljudska prava općenito;

27. naglašava da bi se tim pravnim okvirom EU-a trebala ne samo jamčiti zakonitost ubiranja, proizvodnje, vađenja i prerade roba koje su povezane s rizikom za šume i ekosustave i njihovih preradevina u zemlji njihova podrijetla, već bi se također trebala jamčiti i održivost njihovog ubiranja, proizvodnje, vađenja i prerade;

28. naglašava da, prema nekoliko studija ⁽³²⁾, pravni okvir za sprečavanje ulaska proizvoda koji su povezani s krčenjem šuma na unutarnje tržište Unije neće imati utjecaj na količinu i cijenu robe koja se prodaje u Uniji i koja je obuhvaćena prilogom ovoj rezoluciji, te da su dodatni troškovi koje će subjekti snositi za provedbu tih pravnih obveza minimalni;

29. ističe doprinos nevladinih organizacija, aktivista za zaštitu okoliša, industrijskih udruženja i zviždača u borbi protiv nezakonite sječe drva koja rezultira krčenjem šuma, gubitkom biološke raznolikosti i povećanjem emisija stakleničkih plinova;

⁽³²⁾ <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0959378014001046>

četvrtak, 22. listopada 2020.

30. napominje da bi se taj pravni okvir EU-a također trebalo proširiti na ekosustave s velikim zalihama ugljika i bogatom biološkom raznolikošću koji nisu šume, kao što su morski i obalni ekosustavi, močvarna područja, tresetišta i savane, kako bi se izbjeglo prebacivanje pritiska na te krajolike;

31. naglašava da bi se te obveze trebale odnositi na sve subjekte koji na tržište Unije stavljaju proizvode koji su povezani s rizikom za šume i ekosustave, neovisno o njihovoj veličini ili mjestu registracije, nakon što se u okviru pažljive evaluacije utvrdi da je to funkcionalno i primjenjivo na sve tržišne aktere, uključujući MSP-ove; prepoznaje da mjere koje se donose nakon procjene rizika subjekta moraju biti razmjerne razini rizika povezanog s predmetnom robom te smatra da je na fragmentiranom krajnjem tržištu uključivanje manjih i većih trgovačkih društava ključno za osiguravanje i širokog utjecaja i povjerenja potrošača; naglašava da regulatorni okvir ne smije dovesti do nepotrebnih opterećenja za male i srednje i proizvođače, uključujući maloposjednike, niti im zapriječiti pristup tržištima i međunarodnoj trgovini zbog nedostatka kapaciteta; naglašava stoga potrebu za koordiniranim mehanizmom potpore za mala i srednja poduzeća na razini EU-a kako bi se zajamčilo njihovo razumijevanje, pripravnost i sposobnost da se pridržavaju zahtjeva u pogledu okoliša i ljudskih prava;

32. ističe da su mnoga poduzeća Unije u lancu opskrbe hranom MSP-ovi i stoga poziva na učinkovitu provedbu kojom se pogoduje MSP-ovima i kojom se njihovo administrativno opterećenje ograničava na neizbježni minimum; smatra da bi trebalo uspostaviti sustav ranog upozoravanja poduzeća kako bi ona pri uvozu iz regija u kojima postoji rizik od krčenja šuma svaki put primila upozorenje;

33. naglašava da bi zahtjevi obveznog postupanja s dužnom pažnjom na području cijele Europske unije pružili koristi poduzećima uspostavom jednakih uvjeta na tržištu uz osiguravanje primjene istih standarda na konkurente te da bi osigurali pravnu sigurnost za razliku od mozaika različitih mjera na nacionalnoj razini;

34. podsjeća na rezultate studije o zahtjevima postupanja s dužnom pažnjom kroz lanac opskrbe koju je naručila Glavna uprava za pravosuđe i potrošače Europske komisije, u kojoj je utvrđeno da se većina ispitanih poduzeća slaže s time da bi obavezno postupanje s dužnom pažnjom imalo pozitivan utjecaj na ljudska prava i okoliš;

35. naglašava da digitalizacija i novi tehnološki alati imaju potencijal da trgovačkim društvima ponude rješenja bez presedana za identifikaciju, sprečavanje, ublažavanje i utvrđivanje utjecaja na ljudska prava i okoliš;

36. smatra da bi se budući pravni okvir o robi koja predstavlja rizik za šume trebao temeljiti na poukama iz Akcijskog plana za FLEGT, Uredbe EU-a o drvu, Uredbe (EU) 2017/821 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽³³⁾ („Uredba o mineralima iz područja zahvaćenih sukobima“), Direktive 2014/95/EU Europskog parlamenta i Vijeća ⁽³⁴⁾ („Direktiva o nefinancijskom izvješćivanju“), zakonodavstva o nezakonitom, neprijavljenom i nereguliranom ribolovu i drugih inicijativa EU-a za reguliranje lanaca opskrbe;

37. pozdravlja aktualnu reviziju Direktive o nefinancijskom izvješćivanju i poziva Komisiju da poveća kvalitetu i proširi područje primjene nefinancijskog izvješćivanja, posebno u vezi s izvješćivanjem financijskih institucija o aspektima zaštite okoliša, te da promiče vođenje računa o šumama u sklopu društvene odgovornosti poduzeća;

Uredba EU-a o drvu i dobrovoljni sporazumi o partnerstvu o provedbi zakonodavstva, upravljanju i trgovini u području šuma (FLEGT)

38. uvjeren je da Uredba EU-a o drvu, posebno zahtjevi koji se njome uspostavljaju u pogledu postupanja s dužnom pažnjom, predstavlja dobar model za izgradnju budućeg pravnog okvira EU-a za zaustavljanje i poništavanje globalnog krčenja šuma koje je uzrokovao EU, ali da nedostatak provedbe, ograničenost obuhvaćenih drvnih proizvoda i ograničeno izvršenje Uredbe EU-a o drvu znači da njezin duh i namjera nisu ostvareni; stoga zastupa mišljenje da se iz Uredbe EU-a

⁽³³⁾ Uredba (EU) 2017/821 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. svibnja 2017. o utvrđivanju obveza dužne pažnje u lancu opskrbe za uvoznike Unije koji uvoze kositar, tantal i volfram, njihove rude i zlato podrijetlom iz sukobima pogođenih i visokorizičnih područja (SL L 130, 19.5.2017., str. 1.).

⁽³⁴⁾ Direktiva 2014/95/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2014. o izmjeni Direktive 2013/34/EU u pogledu objavljivanja nefinancijskih informacija i informacija o raznolikosti određenih velikih poduzeća i grupa (SL L 330, 15.11.2014., str. 1.).

četvrtak, 22. listopada 2020.

o drvu mogu izvući pouke za bolju provedbu i izvršenje za budući pravni okvir EU-a za zaustavljanje i poništavanje globalnog krčenja šuma koje je uzrokovao EU; podsjeća da je zakonitost ubiranja šumskih proizvoda i trgovanja njima trenutačno obuhvaćena Uredbom EU-a o drvu i stoga naglašava da bi se dvostruko reguliranje u budućem pravnom okviru EU-a trebalo izbjeći i da bi trebalo uskladiti mjere kojima se regulira zakonito i nezakonito ubiranje šumskih proizvoda i trgovina njima;

39. poziva Komisiju da procijeni mogućnost da se roba obuhvaćena Uredbom EU-a o drvu uvrsti u područje primjene pravnog okvira EU-a za zaustavljanje i poništavanje globalnog krčenja šuma potaknutog EU-om, uzimajući u obzir predstojeću provjeru prikladnosti Uredbe EU-a o drvu i osiguravajući ostvarivanje ciljeva Akcijskog plana za FLEGT; Komisija bi pritom trebala procijeniti i moguće posljedice na trenutačne dobrovoljne sporazume o partnerstvu; zemlje partneri u Uniji koje proizvode drvo trebale bi u tome sudjelovati u što većoj mjeri;

40. pozdravlja dobre rezultate koje je suradnja s trećim zemljama u okviru Akcijskog plana EU-a za FLEGT i dobrovoljnih sporazuma o partnerstvu pokazala u rješavanju izazova nezakonite sječe na strani ponude te naglašava da bi taj rad trebalo pojačati, posebno u pogledu praćenja, provjera i kontrola i u smislu ponude za izgradnju kapaciteta; naglašava da su dobrovoljni sporazumi o partnerstvu vrlo učinkovit okvir unutar kojeg se mogu uspostaviti dobra partnerstva s tim zemljama te da bi trebalo promicati nove dobrovoljne sporazume o partnerstvu s dodatnim partnerima; poziva EU da poveća sredstva za FLEGT;

41. apelira na Komisiju da osigura potpunu provedbu Plana rada EU-a za provedbu zakona, upravljanje i trgovinu u području šuma 2018. – 2022.;

42. pozdravlja predstojeću Komisijinu provjeru prikladnosti Uredbe o FLEGT-u i Uredbe EU-a o drvu kao priliku za jačanje njihova izvršenja i za daljnje poboljšanje njihove provedbe te za proširenje njihova područja primjene kako bi se obuhvatili npr. tiskani proizvodi i drvni proizvodi, drvo iz područja zahvaćenih sukobima i ojačala uloga civilnog društva;

43. ponavlja svoj zahtjev da se uvoz drva i drvnih proizvoda temeljitije provjerava na granicama EU-a kako bi se osiguralo da uvezeni proizvodi doista ispunjavaju kriterije potrebne za ulazak u EU; poziva na pravodobnu i učinkovitu provedbu Carinskog zakonika Unije i jačanje kapaciteta nacionalnih carinskih tijela kako bi se osigurala bolja usklađenost i provedba Carinskog zakonika Unije; naglašava da Komisija mora osigurati da se carinske kontrole diljem EU-a provode slijedeći iste standarde, korištenjem izravnog jedinstvenog mehanizma carinske kontrole, u suradnji s državama članicama i uz potpuno poštovanje načela supsidijarnosti;

44. smatra da bi sporazumi o partnerstvu temeljeni na trgovini sa zemljama koje su veliki proizvođači robe povezane s rizikom za šume i ekosustave mogli biti korisni za rješavanje problema uzročnika krčenja šuma na strani ponude, konstatira da je model dobrovoljnog sporazuma o partnerstvu za FLEGT jedna od mogućnosti;

45. prijedlogom bi se trebala zajamčiti pravna sigurnost za sve relevantne dionike u pogledu svake nove mjere i okvira na razini Unije koji se odnose na trenutačnu upotrebu dobrovoljnih sporazuma o partnerstvu za FLEGT i izdavanje dozvola kako bi se osigurao interes za ulaganje u izvoz u Uniju bez krčenja šuma; te potiče Komisiju da uspostavi sporazume o partnerstvu koji se temelje na trgovini s glavnim zemljama proizvođačima poljoprivrednih proizvoda kako bi se riješio problem uzročnika krčenja šuma na strani ponude;

Trgovina i međunarodna suradnja

46. naglašava da je potrebno preispitati trgovinsku i investicijsku politiku kako bi se učinkovitije riješio globalni izazov krčenja šuma i stvorili jednaki uvjeti za sve na globalnoj razini te kako bi se uzela u obzir veza između trgovinskih sporazuma i globalne biološke raznolikosti te šumskog ekosustava;

47. ponavlja da bi trgovinska i investicijska politika Unije, uključujući sporazum o slobodnoj trgovini s Mercosurom, trebale obuhvaćati obvezujuća i izvršiva poglavlja o održivom razvoju kojima se u potpunosti poštuju međunarodne obveze, posebno Pariški sporazum i Program održivog razvoja do 2030., koji su u skladu s pravilima Svjetske trgovinske

četvrtak, 22. listopada 2020.

organizacije (WTO) i kojima se poštuju ljudska prava; poziva Komisiju da zajamči da svi budući sporazumi o trgovini i ulaganjima sadrže pravno obvezujuće i provedive odredbe, uključujući protukorupcijske odredbe i odredbe povezane s ilegalnom sječom, kako bi se spriječilo krčenje i degradacija šuma kao i uništavanje i degradacija ekosustava;

48. preporučuje, u kontekstu načela „nenanošenja štete”, kako je istaknuto u Komunikaciji o europskom zelenom planu, da Komisija bolje i redovito procjenjuje učinak postojećih sporazuma o trgovini i ulaganjima na krčenje šuma, degradaciju šuma i ekosustava, jagmu za zemljištem i ljudska prava te da se pobrine za to da se u poglavlja o trgovini i održivom razvoju u svim sporazumima o slobodnoj trgovini i ulaganjima uvrste ambicioznije obvezujuće i izvršive odredbe o zaštiti šuma i ekosustava, bioraznolikosti, o zaustavljanju jagme za zemljištem i održivom šumarstvu;

49. napominje da bi, kako bi se izbjegao damping cijena i osigurala održiva uporaba drva, spriječila raširenija praksa sklapanja bilateralnih sporazuma koji se temelje na dampinškim cijenama drvene sirovine te kako bi se izbjegla dodatna sječa, trebalo razmotriti određena rješenja, uključujući uspostavu zajedničkog sustava dražbi drvene sirovine na temelju kojih bi se omogućilo praćenje podrijetla materijala te integriranje aspekata klime, biološke raznolikosti i ljudskih prava u cijenu;

50. smatra da su trgovina i međunarodna suradnja važni alati za konsolidaciju viših standarda održivosti, posebno u pogledu sektora koji su povezani sa šumama i vrijednosnim lancima koji iz njih proizlaze; poziva Komisiju i države članice da ojačaju suradnju s trećim zemljama pružanjem tehničke pomoći, razmjenom informacija i dobrih praksi u očuvanju, održanju i održivom korištenju šuma, s posebnim naglaskom na vezi između organiziranog kriminala i robe povezane s krčenjem šuma, te da promiču i olakšavaju znanstvenu i akademsku suradnju s trećim zemljama kao i istraživačke programe za promicanje znanja i inovacija o biološkoj raznolikosti, „zelenom poslovanju” i kružnom gospodarstvu; naglašava da je važno uzeti u obzir učinke mjera na zapošljavanje i rast najslabije razvijenih zemalja koje ovise o proizvodnji robe povezane s rizikom za šume i ekosustave; poziva Uniju da podrži vlade trećih zemalja i civilno društvo u njihovu radu na suzbijanju krčenja šuma, posebno u okviru sustava OSP+, te da s njima surađuje poziva Komisiju da procijeni treba li razviti novi poseban instrument pomoći za trgovinu kako bi se olakšala trgovina u kontekstu ublažavanja rizika u pogledu proizvodnje robe povezane s rizikom za šume i ekosustave;

51. traži od Komisije da mjere koje će se donijeti imaju sveobuhvatan i diferenciran pristup krčenju šuma, uzimajući u obzir njegove višestruke dimenzije i povezanost i s pokretanjem održivih pothvata i s borbom protiv kriminalnih gospodarstava; u tu svrhu poziva na dijalog s trećim zemljama kako bi se na pojedinačnoj osnovi analizirali glavni uzroci gubitka šumskog pokrova i relevantnost mjera koje treba provesti;

52. naglašava da bi pri dodjeli ugovora u odredbama o javnoj nabavi u sporazumima o slobodnoj trgovini trebalo uzeti u obzir socijalne i ekološke kriterije te kriterije o odgovornom poslovnom postupanju;

53. naglašava da se obvezni zahtjevi na razini Unije trebaju dopuniti povećanom i ojačanom globalnom suradnjom, pojačanim globalnim upravljanjem okolišem i suradnjom s trećim zemljama putem tehničke pomoći, razmjene informacija i dobre prakse u očuvanju, održanju i održivom korištenju šuma, dajući posebno priznanje inicijativama za održivost koje provodi privatni sektor; povećanjem napora u ključnim međunarodnim forumima, uključujući WTO i Organizaciju za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD), kako bi se zaustavilo krčenje i degradacija šuma i kako bi se šume obnovile te kako bi se izbjegao suprotni učinak preusmjerenja lanaca opskrbe označenih neželjenim krčenjem šuma u druge regije svijeta;

54. poziva Komisiju i države članice da trgovinom i međunarodnom suradnjom potiču potrebna ulaganja za konsolidaciju viših standarda održivosti u šumarskim sektorima i njihovim vrijednosnim lancima, promicanjem kružnog biogospodarstva, zelenog turizma, obnovljive energije, pametne poljoprivrede i drugih relevantnih područja, također i u trećim zemljama;

četvrtak, 22. listopada 2020.

55. prijedlogom bi se trebala zajamčiti pravna sigurnost za sve relevantne dionike u pogledu svake nove mjere i okvira na razini Unije koji se odnose na trenutnu upotrebu dobrovoljnih sporazuma o partnerstvu za FLEGT i izdavanje dozvola kako bi se osigurao interes za ulaganje u izvoz u Uniju bez krčenja šuma; te potiče Komisiju da uspostavi sporazume o partnerstvu koji se temelje na trgovini s glavnim zemljama proizvođačima poljoprivrednih proizvoda kako bi se riješio problem uzročnika krčenja šuma na strani ponude;

56. napominje da je važno uključiti pitanje krčenja šuma u političke dijaloge na razini zemalja i pomoći partnerskim zemljama u razvoju i provedbi nacionalnih okvira za šumarstvo i održivo šumarstvo; naglašava da ti nacionalni okviri moraju odražavati domaće potrebe, ali i globalne obveze; ističe potrebu za provedbom poticajnih mehanizama za male poljoprivrednike kako bi se održao i poboljšao ekosustav i proizvodi koji se pružaju u okviru održivog šumarstva i poljoprivrede;

57. smatra da usporedno sa snažnim djelovanjem na unutarnjem tržištu Unije treba snažno djelovati na međunarodnoj razini; stoga Nacionalni indikativni programi u sklopu vanjskog djelovanja EU-a trebaju obuhvaćati odredbe kojima je cilj pomoći trgovačkim društvima trećih zemalja i maloposjednicima koji rade sa subjektima koji na unutarnje tržište Unije stavljaju robu povezanu s rizikom za šume i ekosustave da svoju djelatnost obavljaju bez nanošenja štete šumama i ekosustavima;

58. smatra da bi uredba predložena u prilogu ovoj rezoluciji trebala biti, i može biti, usklađena s pravilima WTO-a i da bi je trebali popratiti partnerski sporazumi koji se temelje na trgovini sa zemljama koje su najveći proizvođači poljoprivrednih proizvoda, radi rješavanja uzroka krčenja šuma na razini opskrbe;

59. predlaže da prilikom sklapanja Nacionalnih indikativnih programa s trećim zemljama Komisija da prioritet odredbama za pomoć trgovačkim društvima i maloposjednicima trećih zemalja koji rade sa subjektima koji na unutarnje tržište Unije stavljaju robu povezanu s rizikom za šume i ekosustave da obavljaju aktivnosti koje ne nanose štetu šumama, ekosustavima i ljudskim pravima;

60. ističe da jačanje pravnog okvira EU-a o krčenju šuma može imati značajan utjecaj na cijene zemljišta u trećim zemljama i da bi se, radi sprečavanja špekulacija, rok trebao utvrditi nakon što Komisija objavi prijedlog opisan u prilogu ovoj rezoluciji;

Krčenje šuma i ljudska prava

61. naglašava da promjena regulatornog okvira kako bi iskorištavanje određenih područja postalo zakonito i modifikacija prava posjeda zemljišta ne poništavaju negativan utjecaj na ljudska prava i okoliš uzrokovan provedbom te promjene; stoga naglašava da kriterij dužne pažnje mora obuhvaćati i druge elemente, a ne samo zakonitost djelovanja;

62. napominje da proizvodnja robe povezane s rizikom za šume i ekosustave nema negativan utjecaj na lokalne zajednice samo zbog izravnog krčenja šuma, degradacije ekosustava i jagme za zemljištem, već i zbog privajanja vode koje može utjecati na šume i druge ekosustave;

63. naglašava da se lokalne zajednice, autohtoni narodi te borci za zaštitu zemljišta i okoliša često nalaze na prvoj crti borbi za očuvanje ekosustava; napominje da su u nekim regijama sukobi oko korištenja zemljišta i resursa glavni uzrok nasilja nad autohtonim narodima⁽³⁵⁾, zabrinut je zbog toga što degradacija i uništavanje šuma i drugih vrijednih ekosustava često prate kršenja ljudskih prava ili proizlaze iz njih; osuđuje svaki oblik kažnjavanja, uznemiravanja i progona zbog sudjelovanja u aktivnostima čiji je cilj zaštita okoliša; stoga poziva da se zaštita ljudskih prava, posebno prava na posjed zemljišta, prava povezanih sa zemljištem i radničkih prava, uz poseban naglasak na pravima autohtonih naroda i lokalnih zajednica, uključi u budući pravni okvir EU-a; poziva Komisiju da potiče da se u provedbu procesa zakonske reforme u zemljama proizvođačima učinkovito i smisleno uključe svi dionici, uključujući i civilno društvo, autohtone narode i lokalne zajednice; poziva Uniju i države članice da na sljedećoj sjednici Opće skupštine UN-a podrže globalno priznavanje prava na zdrav okoliš;

⁽³⁵⁾ Izvješće brazilskog Državnog odvjetništva: <http://www.mpf.mp.br/pgr/noticias-pgr/conflitos-associados-a-terra-sao-principal-causa-de-violencia-contra-indigenas-e-comunidades-tradicionais-no-brasil-segundo-mpf>

četvrtak, 22. listopada 2020.

64. poziva Komisiju i države članice da uspostave mehanizam brzog odgovora na razini Unije kako bi se pružila potpora borcima za zaštitu okoliša i šuma u Uniji i cijelom svijetu;
65. naglašava da omogućavanje učinkovitog pristupa pravosuđu i pravnim lijekovima za žrtve povrede ljudskih prava i štetu nanесenu okolišu mora biti dio takvog pravnog okvira;
66. naglašava da se, uz uspostavu pravnog okvira EU-a o robi koja potiče na krčenje šuma, Unija mora odlučnije posvetiti provedbi ljudskih prava, odgovornosti prema okolišu i vladavini prava kao horizontalnim pitanjima u odnosima s predmetnim državama i ostalim glavnim državama uvoznicama;
67. smatra da bi takav pravni okvir trebao bi usklađen s međunarodnim obvezama Unije prema državama Afrike, Kariba i Pacifika te da bi njime trebalo uzeti u obzir i ambicije za budući sporazum koji će naslijediti Sporazum iz Cotonoua;
68. podsjeća na važnost poštovanja vodećih načela UN-a o poslovanju i ljudskim pravima; podržava aktualne pregovore za uspostavu obvezujućeg instrumenta UN-a za transnacionalne korporacije i druga poduzeća u pogledu ljudskih prava i ističe da je važno da Unija bude aktivno uključena u taj proces;

Mjere EU-a i dosljednost politika

69. naglašava da je pitanje utjecaja potrošnje robe povezane s rizikom za šume i ekosustave od strane Unije potrebno na odgovarajući način riješiti u svim daljnjim regulatornim ili neregulatornim postupanjima i mjerama u vezi sa Strategijom EU-a za bioraznolikost do 2030. i Strategijom „od polja do stola” te Uredbom o strateškim planovima za ZPP, uključujući nacionalne strateške planove država članica;
70. naglašava da je važno promicati održivu prehranu podizanjem razine osviještenosti potrošača o posljedicama obrazaca potrošnje i pružanjem informacija o vrstama prehrane koje su bolje za ljudsko zdravlje i ostavljaju manji otisak na okoliš; smatra da je potrebno uvesti učinkovite mjere za povećanje potpore poljoprivredno-prehrambenim praksama i za smanjenje rasipanja hrane u cijelom opskrbnom lancu; naglašava važnost planiranja ciljanih mjera za podizanje razine osviještenosti potrošača kako bi se povećala njihova svjesnost o učinku modela potrošnje na šume, bioraznolikost i klimu, podupiranja i poticanja prehrambenih odabira koji se temelje na proizvodima biljnog porijekla;
71. smatra da bi Unija trebala poticati uporabu održivog drva iz lokalnih izvora, proizvoda od iskorištenog drva ili šumske biomase kako bi se smanjio ugljični otisak koji nastaje pri prijevozu robe uvezene iz trećih zemalja i potaknula održiva lokalna proizvodnja i radna mjesta;
72. ističe da je potrebno smanjiti ovisnost o uvozu proizvoda koji su povezani s rizikom za šume i ekosustave promicanjem biljnog proteina iz lokalnih izvora, ispaše, zakonite i održivo dobivene hrane za životinje, i to konkretno provedbom plana Unije za proteinske kulture;
73. podupire promicanje mahunastih, proteinskih usjeva koji vežu dušik u okviru novih strateških planova ZPP-a, između ostalog, u vidu plodoreda, uzajamne usklađenosti, programa za ekologiju i poljoprivredno-okolišnih mjera, novih sektorskih intervencija i proizvodno vezane potpore, kako bi se povećala samodostatnost Unije u pogledu proteina i istodobno doprinijelo ostvarivanju ciljeva biološke raznolikosti i strategije „od polja do stola”; nadalje, napominje da bi prihode i profitabilnost stočarstva trebalo uskladiti s razinama proizvodnje koje se mogu održavati ispašom ili domaćim krmnim usjevima; poziva na daljnje istraživanje i promicanje inovativnih proizvodnih sustava i metoda kojima se mogu umanjiti vanjski faktori i troškovi, na primjer, sustava ispaše koji se temelje na krmnom bilju, kao što je rotacijska ispaša, čak i ako bi to značilo manji obujam proizvodnje;
74. naglašava važnost razvoja održivog biogospodarstva koje pruža visoku ekonomsku vrijednost održivo proizvedenim proizvodima;
75. ističe da bi bioenergetska politika Unije trebala odgovarati strogim ekološkim i socijalnim kriterijima;

četvrtak, 22. listopada 2020.

76. podsjeća da se Unija rizikom od krčenja šuma bavi kroz Uredbu EU-a o drvu, EU FLEGT akcijski plan, dobrovoljne sporazume o partnerstvu kojima se promiču postupci s više dionika u zemljama proizvodnje i Direktivu o obnovljivoj energiji (RED II) ⁽³⁶⁾, koji sadrže brojna pravila i koji bi mogle poslužiti kao vrijedan temelj za smanjenje rizika od krčenja šuma i nezakonite sječe; napominje da se Direktivom o obnovljivoj energiji obveza Unije o ispunjavanju kriterija održivosti proširuje s biogoriva na sve krajnje namjene u području bioenergije, uključujući grijanje/hlađenje i proizvodnju električne energije, no, kako se njome obuhvaćaju samo sirovine koje se upotrebljavaju za proizvodnju bioenergije, trenutačno se njome ne može osigurati zabrana uporabe proizvoda povezanih s krčenjem šuma ili prenamjenom ekosustava kao biogoriva u neenergetske svrhe;

77. naglašava da metode za postizanje ciljeva koji su utvrđeni u paketu „Čista energija za sve Europljane” ne smiju dovesti do krčenja i degradacije šuma u drugim dijelovima svijeta; stoga poziva Komisiju da do 2021. preispita relevantne aspekte izvješća priloženog Delegiranoj uredbi Komisije (EU) 2019/807 ⁽³⁷⁾ i da, prema potrebi, Uredbu bez odgađanja, a u svakom slučaju prije 2023. godine, revidira na temelju znanstvenih saznanja i u skladu s načelom predostrožnosti; traži od Komisije da što prije, a najkasnije do 2030., ponovno procijeni podatke o soji i postupno ukine biogoriva koja predstavljaju velik rizik od neizravne promjene uporabe zemljišta;

78. smatra da raširena uporaba biogoriva u Uniji mora biti popraćena dostatnim kriterijima održivosti kako bi se izbjegla izravna i neizravna promjena uporabe zemljišta, uključujući krčenje šuma; nadalje, konstatira da se trenutačnim kriterijima u dovoljnoj mjeri ne uzimaju u obzir fosilne sirovine koje se upotrebljavaju u proizvodnji biogoriva; stoga poziva na praćenje i evaluaciju učinka revidirane Direktive o energiji iz obnovljivih izvora tijekom njezine tekuće provedbe, uključujući učinkovitost kriterija održivosti za bioenergiju; primjećuje važnost lokalnih lanaca opskrbe sirovinama za postizanje dugoročne održivosti;

79. smatra da bi drevne i primarne šume trebalo smatrati globalnim javnim dobrima i na odgovarajući način ih štiti, te da bi njihovim ekosustavima trebalo dodijeliti pravni status;

Komunikacija i podizanje svijesti

80. ističe da je važno u Uniji osigurati potrošnju proizvoda iz lanaca opskrbe koji ne uzrokuju krčenje šuma i kontinuirano procjenjivati učinke potrošnje tih proizvoda u Uniji; poziva Komisiju i države članice da osmisle informativne kampanje i kampanje senzibilizacije o uvezenoj robi i proizvodima te njihovu utjecaju na svjetske šume i ekosustave velike biološke raznolikosti, kao i o socioekonomskim posljedicama krčenja i uništavanja ekosustava te kaznenih djela povezanih sa šumama u Uniji i trećim zemljama;

81. ističe da je Komisija dužna razmotriti mogućnost predlaganja primarnih šuma kao UNESCO-vih mjesta svjetske baštine kako bi ih se zaštitilo od krčenja i kako bi se povećala mogućnost skretanja pozornosti javnosti na njihovu zaštitu; ako to nije izvedivo, trebalo bi razmotriti druge pravne mogućnosti za postizanje tih ciljeva;

Definicije, podatci o šumama i praćenje

82. napominje da su u okviru održivog gospodarenja šumama trenutačna definicija pojma šuma, njezina kategorizacija i niz drugih pojmova i načela povezanih s krčenjem šuma, koju su usvojila nadležna tijela, primjerice Organizacija Ujedinjenih naroda za poljoprivredu (FAO), isključivo tehničke prirode i ne razlikuju na odgovarajući način prirodne šume i šumske plantaže u kojima gospodarska funkcija šume znatno nadmašuje njezine druge funkcije te naglašava da bi to u konačnici moglo dovesti do netočnog prikaza podataka o području i stanju svjetskih šuma; poziva relevantne dionike da ujednače upotrebu terminologije u skladu s tekstom iz priloga nacrtu rezolucije te naglašava važnost tog pojašnjenja za učinkovitu uporabu povezanih instrumenata;

83. posebno naglašava potrebu za neovisnim praćenjem tržišta proizvodnje i trgovine robom koja je povezana s krčenjem šuma; poziva Komisiju da u okviru programa Obzor Europa ojača svoje napore u tom području te da podupre neovisno praćenje u zemljama proizvođačima, kao i razmjenu najboljih praksi i stečenih iskustava među njima, kako bi se poboljšale metodologije koje se upotrebljavaju i razina detaljnosti informacija;

⁽³⁶⁾ Direktiva (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora (SL L 328, 21.12.2018., str. 82.).

⁽³⁷⁾ Delegirana uredba Komisije (EU) 2019/807 od 13. ožujka 2019. o dopuni Direktive (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu određivanja sirovina s visokim rizikom od neizravnih promjena uporabe zemljišta za koje je zabilježeno znatno širenje proizvodnog područja na zemljište s velikim zalihama ugljika i u pogledu certificiranja biogoriva, tekućih biogoriva i goriva iz biomase s niskim rizikom od neizravnih promjena uporabe zemljišta (SL L 133, 21.5.2019., str. 1.).

četvrtak, 22. listopada 2020.

84. naglašava ključnu potrebu za poboljšanjem mehanizama koji bi pomogli u utvrđivanju izvora ili podrijetla drvnog materijala koji se stavlja na unutarnje tržište;

85. konstatira da bi se boljim pristupom carinskim podacima o uvozu u Uniju povećala transparentnost i odgovornost globalnih lanaca vrijednosti; poziva Komisiju da uspostavi carinsko partnerstvo unutar Unije uz istodobno proširenje zahtjeva u pogledu carinskih podataka, posebno uključivanjem podataka o izvozniku i proizvođaču kao obveznih elemenata carinskih podataka, čime bi se poboljšala transparentnost i sljedivost globalnih lanaca vrijednosti;

86. napominje da podatci koji se koriste za procjenu dana kada je zemljište nastalo krčenjem šuma/prenamijenjeno za neku drugu svrhu moraju, u pogledu dostupnosti i točnosti, biti pouzdani za učinkovitu provedbu;

87. poziva Uniju da nastavi razvijati programe istraživanja i promatranja poput programa Copernicus, Europskog programa za promatranje Zemlje i ostalih programa promatranja radi nadzora lanca opskrbe robom kako bi se moglo utvrditi i izdati pravovremeno upozorenje o proizvodima koji su uzrokovali krčenje šuma ili degradaciju okoliša u fazi proizvodnje;

88. poziva Komisiju da istraži mogućnost veće uporabe satelitskog sustava Copernicus za praćenje šuma i za sprečavanje šumskih požara i šumskih šteta, uključujući praćenje i utvrđivanje uzroka požara i oštećenja šuma, krčenja šuma i prenamjene ekosustava, olakšavanje pristupa za relevantna tijela u svakoj državi članici i osiguravanje izravnog izvora otvorenih podataka za MSP-ove ili novoosnovana poduzeća;

89. pozdravlja uspostavu opservacijskog sustava za šume u cilju prikupljanja podataka i informacija o krčenju šuma u Europi i svijetu te poziva da se za potrebe tog opservacijskog sustava uspostavi mehanizam zaštite boraca za zaštitu šuma;

90. poziva na uspostavu mehanizama ranog upozoravanja za obavješćivanje javnih tijela, trgovačkih društava, uključujući programe trećih strana, i potrošača o robi koja dolazi iz područja u kojima postoji rizik od konverzije ekosustava, točnije gubitka šumskih i savanskih površina i njihova uništavanja pri čemu dolazi do kršenja ljudskih prava, poziva i na pomoć u rješavanju tih problema na temelju intenzivnijeg dijaloga i razmjene podataka s predmetnim trećim zemljama;

91. poziva Komisiju da uspostavi europsku bazu podataka u kojoj bi se prikupljali postojeći i provedeni projekti između Unije i trećih zemalja kao i bilateralni projekti između država članica i trećih zemalja u cilju procjene njihova utjecaja na svjetske šume; naglašava uključenost lokalnih i regionalnih tijela vlasti u provedbu ovih projekata;

Gospodarenje šumama, istraživanje i inovacije

92. naglašava da je potrebno uzeti u obzir poveznice između sektora koji se temelji na šumama i drugih sektora te važnost digitalizacije i ulaganja u istraživanje i inovacije radi praćenja krčenja šuma;

93. primjećuje da šumarski sektor izravno zapošljava najmanje 500 000 osoba ⁽³⁸⁾ u Uniji i 13 milijuna ljudi diljem svijeta ⁽³⁹⁾ te da su ta radna mjesta u prvom redu koncentrirana u ruralnim područjima;

94. primjećuje da na razini Unije politike nekih država članica dovode do toga da je okvir za šume i gospodarenje šumama fragmentiran i međusobno nepovezan te je stoga, kako bi se potaknula održivost, potrebna bolja i intenzivnija koordinacija;

95. poziva na užu suradnju vlada, poduzeća, proizvođača i civilnog društva s ciljem donošenja politika i uspostavljanja okvirnih uvjeta za potporu projektima iz privatnog sektora;

96. naglašava ključnu ulogu istraživanja i inovacija u jačanju doprinosa održivog gospodarenja šumama i sektora koji se temelji na šumama u prevladavanju izazova povezanih s krčenjem šuma i borbi protiv klimatskih promjena;

⁽³⁸⁾ Baza podataka Eurostata o šumarstvu, <https://ec.europa.eu/eurostat/web/forestry/data/database>.

⁽³⁹⁾ <http://www.fao.org/rural-employment/agricultural-sub-sectors/forestry/en>

četvrtak, 22. listopada 2020.

97. traži da se istraživanjem i razmjenom znanja omogući uzajamna potpora u slučaju štetnih događaja kako bi se pronašle mjere prilagođene geografskim uvjetima koje mogu služiti kao zaštita od požara velikih razmjera ili spriječiti najezdu štetočina;
98. pozdravlja mjere za prilagodbu plantaža klimatskim promjenama; pozdravlja činjenicu da se u mnogim zemljama već preporučuje i primjenjuje povećanje broja otpornih autohtonih vrsta drveća u biološki raznolikim šumama;
99. naglašava važnost osposobljavanja unutar Unije i u trećim zemljama u području održivog gospodarenja šumama, plantažama i agrošumarstva, uključujući kontinuiran biljni pokrov; smatra da su to ključni čimbenici u jamčenju biološke raznolikosti kao i prihoda za šumske zajednice i poljoprivrednike koji se bave agrošumarstvom;
100. naglašava važnost obrazovanja te kvalificirane i dobro obučene radne snage za uspješnu provedbu održivog upravljanja šumama u praksi; stoga poziva Komisiju i države članice da provedu mjere i iskoriste postojeća partnerstva kako bi se olakšala razmjena najboljih praksi u tom području;
101. poziva na jačanje globalne suradnje radi bolje razmjene znanja i iskustava u poboljšanju održivosti pri upravljanju višenamjenskim šumama;
102. stoga poziva Uniju da razvije međunarodne saveze s trećim zemljama radi zaštite šuma, provodeći dobre politike usmjerene na nultu stopu krčenja šuma, integrirano planiranje zemljišta, transparentnost u pogledu posjeda zemljišta i sprečavanje prenamjene šuma u poljoprivredna zemljišta; u tu svrhu poziva na osiguravanje međunarodnog financiranja u okviru globalnih sporazuma o zaštiti šuma, u uskoj suradnji s europskim vladama i međunarodnim akterima;
103. ustaje u tome da se moraju izraditi koncepti za održivu budućnost svjetskih šuma u kojima se objedinjuju gospodarski i ekološki interesi jer su šume za mnoge zemlje važan resurs kojeg se nisu spremne dobrovoljno odreći;
104. poziva da se na razini Unije zauzme cjelovitiji pristup u okviru kojeg će Unija lokalnim vlastima pružati izravnu potporu za pošumljavanje i prakse održivog upravljanja šumama; u prvom redu poziva na jaču ulogu Unije u pružanju pomoći lokalnim i regionalnim vlastima u provedbi važećih propisa o zaštiti šuma;
105. poziva na snažne programe financijske potpore i poticaja za mjere pošumljavanja zemljišta koje je narušeno i zemljišta koje nije pogodno za poljoprivredu;

Financiranje

106. poziva Komisiju da usvoji višegodišnji financijski okvir kojim se rješavaju klimatska pitanja i pitanja zaštite okoliša; traži da se pritom posebna pozornost posveti utjecaju fondova za vanjsko djelovanje koji mogu pridonijeti krčenju šuma i degradaciji ekosustava, kao i odgovarajućih fondova za istraživanje i razvoj; poziva na provjeru usklađenosti VFO-a i svih europskih proračuna sa zelenim planom;
107. smatra da bi odredbe kriterija zelene javne nabave EU-a trebale uključivati pitanja krčenja šuma i usklađenosti s prijedlogom postupanja s dužnom pažnjom; revizijom Direktive 2014/24/EU o javnoj nabavi⁽⁴⁰⁾ trebalo bi uvesti usklađenost s postupanjem s dužnom pažnjom među kriterije za dodjelu ugovora;
108. poziva sve institucije i agencije Unije da daju primjer promjenom svojeg postupanja, javnih nabava i okvirnih ugovora na način da upotrebljavaju isključivo proizvode koji „nisu povezani s krčenjem šuma”;
109. posebno poziva Komisiju da u okviru plurilateralnog Sporazuma o javnoj nabavi (GPA) Svjetske trgovinske organizacije i Direktive 2014/24/EU poduzme inicijative kojima bi se zabranila javna kupnja uvezenih proizvoda koji dovode do krčenja šuma;

⁽⁴⁰⁾ Direktiva 2014/24/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o javnoj nabavi i o stavljanju izvan snage Direktive 2004/18/EZ (SL L 94, 28.3.2014., str. 65.).

četvrtak, 22. listopada 2020.

110. poziva Uniju da pruži odgovarajuću podršku zaštiti postojećih i proglašavanju novih i prikladno odabranih zaštićenih područja, osobito u zemljama koje su glavni proizvođači drvne sirovine;

111. poziva Uniju da pružanje financijske pomoći partnerskim zemljama uvjetuje uvođenjem funkcionalnog sustava obvezujućih konceptualnih instrumenata koji doprinose održivom gospodarenju šumama (npr. planova gospodarenja šumama); naglašava da su oni funkcionalni samo ako su pripremljeni s dostatnom razinom stručnog znanja te poziva Uniju da utvrdi i provede jasna pravila za njihovo poštovanje;

112. traži da sektor šumarstva zauzme važnu ulogu u predstojećem Instrumentu za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju (NDICI) te da se puni potencijal plana za vanjska ulaganja i regionalnih instrumenata za mješovito financiranje iskoristi za poticanje privatnog financiranja za održivo upravljanje šumama; poziva na jačanje standarda i programa certificiranja koji već postoje umjesto uvođenja novih te naglašava da ti standardi i programi certificiranja moraju biti u skladu s pravilima WTO-a;

113. ističe da je potrebno osigurati učinkovito priznavanje i poštovanje običajnih prava posjeda zemljišta zajednica ovisnih o šumama i autohtonih naroda kao pitanje socijalne pravde u skladu s Dobrovoljnim smjernicama FAO-a o odgovornom upravljanju posjedom zemljišta, ribolovnih područja i šuma u kontekstu nacionalne sigurnosti opskrbe hranom (VGGT), Deklaracijom UN-a o pravima autohtonih naroda (UNDRIP) i Konvencijom br. 169 Međunarodne organizacije rada; poziva Komisiju da podrži širenje, primjenu i implementaciju VGGT-a na globalnoj, regionalnoj i državnoj razini, među ostalim, preko plana za vanjska ulaganja;

114. poziva na jačanje suradnje između EU-a i AKP-a kako bi se riješio sve veći problem krčenja šuma i dezertifikacije u zemljama AKP-a izradom akcijskih planova čiji je cilj poboljšanje upravljanja šumama i njihova očuvanja te uspostavom sustava praćenja; poziva Uniju da zajamči da krčenje šuma bude dio političkih dijaloga na državnoj razini te da pomogne partnerskim zemljama u razvoju i provedbi nacionalnih okvira za šume i održive lance opskrbe, pritom podupirući djelotvornu implementaciju nacionalno utvrđenih doprinosa partnerskih zemalja u skladu s Pariškim sporazumom;

115. zahtijeva da Komisija na temelju članka 192. stavka 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije podnese prijedlog pravnog okvira EU-a za zaustavljanje i poništavanje globalnog krčenja šuma koje je uzrokovao EU slijedeći preporuke utvrđene u Prilogu ovoj Rezoluciji;

o

o o

116. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju i popratne preporuke proslijedi Komisiji i Vijeću.

četvrtak, 22. listopada 2020.

PRILOG REZOLUCIJI:**PREPORUKE O SADRŽAJU TRAŽENOG PRIJEDLOGA****1. Cilj**

Prijedlog uredbe („Prijedlog“) trebao bi pružiti osnovu za osiguranje visoke razine zaštite prirodnih resursa, kao što su prirodne šume, biološka raznolikost i prirodni ekosustavi, te doprinijeti ojačanom okviru za održivo upravljanje njima kako bi se izbjeglo njihovo propadanje i prenamjena, tako što će se osigurati da obrasci tržišta i potrošnje Unije ne utječu negativno na njih. Zaštita ljudskih te formalnih i običajnih prava autohtonih naroda i lokalnih zajednica na zemljišta, teritorije i resurse na koje utječu ubiranje, vađenje i proizvodnja proizvoda također bi trebala biti obuhvaćena prijedlogom.

Prijedlogom je potrebno osigurati transparentnost i sigurnost s obzirom na sljedeće:

- (a) robu obuhvaćenu prijedlogom i njezine preradevine koje se stavljaju na unutarnje tržište Unije;
- (b) prakse opskrbe i financiranja svih subjekata koji su aktivni na unutarnjem tržištu Unije;
- (c) prakse proizvodnje uključujući i aspekt zahvaćanja vode svih subjekata koji ubiru, vade, isporučuju i prerađuju robu koja je povezana s rizikom za šume i ekosustave i obuhvaćena je ovim Prijedlogom ili proizvode njezine preradevine na unutarnjem tržištu Unije, kao i prakse njihovih financijera.

Time bi se trebalo doprinijeti ispunjenju međunarodnih obveza u području okoliša i ljudskih prava koje su preuzele Unija i njezine države članice, kao što su Pariški sporazum, ciljevi održivog razvoja i obveze u pogledu ljudskih prava, utvrđene u međunarodnim ugovorima o ljudskim pravima, te uspostaviti pravno obvezujuće kriterije održivosti za ljudska prava i zaštitu prirodnih šuma i prirodnih ekosustava od njihove prenamjene i degradacije, kako je navedeno u prijedlogu. Prijedlog bi trebao biti utemeljen na procjeni rizika, razmjeran i provediv.

2. Područje primjene

Prijedlog bi se trebao odnositi na sve subjekte neovisno o pravnom obliku, veličini ili složenosti njihovih lanaca vrijednosti, tj. na sve fizičke ili pravne osobe (izuzev nekomercijalnih potrošača) koji prvi put na unutarnje tržište Unije stavljaju robu obuhvaćenu prijedlogom i njezine preradevine ili koji osiguravaju financiranje subjekata koji obavljaju te djelatnosti. To bi se trebalo odnositi i na subjekte koji imaju sjedište u Uniji i na one koji ga nemaju. Subjekti koji nemaju sjedište u Uniji trebali bi opunomoćiti ovlaštenog zastupnika za obavljanje tih zadaća (u skladu s Uredbom (EU) 2019/1020 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾).

Svi subjekti trebali bi imati pravo zakonito stavljati robu koja je povezana s rizikom za šume i ekosustave te njezine preradevine na unutarnje tržište Unije samo ako mogu, u skladu s odredbama odjeljka 4. ovog Priloga, dokazati da je razina sljedećih rizika za robu koja se stavlja na tržište Unije u okviru njihovih vlastitih aktivnosti i svih vrsta poslovnih odnosa koje imaju s poslovnim partnerima i subjektima u cijelom svojem lancu vrijednosti (tj. prijevoznim trgovačkim društvima, dobavljačima, trgovcima, korisnicima franšize, nositeljima dozvole, zajedničkim pothvatima, ulagačima, komercijalnim klijentima, ugovarateljima, kupcima, konzultantima te financijskim, pravnim i drugim savjetnicima) u najmanju ruku zanemariva:

— potječu sa zemljišta dobivenih prenamjenom prirodnih šuma ili drugih prirodnih ekosustava;

⁽¹⁾ Uredba (EU) 2019/1020 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o nadzoru tržišta i sukladnosti proizvoda i o izmjeni Direktive 2004/42/EZ i uredbi (EZ) br. 765/2008 i (EU) br. 305/2011 (SL L 169, 25.6.2019., str. 1.).

četvrtak, 22. listopada 2020.

- potječu iz prirodnih šuma i prirodnih ekosustava koji su izloženi degradaciji i
- proizvedeni su uz kršenje ljudskih prava, ili su s njime povezani.

Financijske institucije koje osiguravaju financiranje, ulaganje, osiguranje i ostale usluge subjektima uključenima u lanac opskrbe robom također imaju odgovornost postupanja s dužnom pažnjom kako bi osigurale da trgovačka društva iz lanca opskrbe poštuju obveze iz ovog Prijedloga.

Subjekti bi trebali poduzeti odgovarajuće i transparentne mjere kojima će osigurati poštovanje tih standarda u cijelom njihovom lancu vrijednosti.

Prijedlogom bi trebala biti obuhvaćena sva roba koja se najčešće povezuje s krčenjem šuma, degradacijom i prenamjenom prirodnih šuma te degradacijom prirodnih ekosustava zbog ljudske aktivnosti. Trebalo bi na temelju neovisne i oprezne stručne procjene izraditi popis tih vrsta roba koji će se nalaziti u prilogu ovom Prijedlogu i koji bi trebao obuhvaćati barem palmino ulje, soju, meso, kožu, kakao, kavu, kaučuk i kukuruz te sve prijelazne ili konačne prerađevine tih vrsta robe, kao i proizvode koji sadrže tu vrstu robe. U slučaju da prerađevine sadrže više od jedne vrste robe obuhvaćene prijedlogom kao ulazne sirovine, postupak dužne pažnje potrebno je provesti za svaku od tih vrsta robe. Robe obuhvaćene Uredbom (EU) br. 995/2010⁽²⁾ Europskog parlamenta i Vijeća („Uredba EU-a o drvu“) trebalo bi, nakon procjene koju će Komisija provesti na temelju neovisne i stručne evaluacije vodeći računa o načelu predostrožnosti, uključiti u područje primjene prijedloga u roku od tri godine od datuma njegova stupanja na snagu.

Komisija bi trebala pravodobno donijeti delegirane akte na temelju neovisne stručne evaluacije, uzimajući u obzir načelo predostrožnosti, kako bi se popis revidirao i izmijenio u skladu sa svim dodatnim proizvodima i njihovim prerađevinama koje treba obuhvatiti prijedlogom ako se pojave dokazi ili bitne naznake o štetnom učinku njihova ubiranja, vađenja ili proizvodnje na prirodne šume, prirodne ekosustave ili formalna i običajna prava autohtonih naroda i lokalnih zajednica na zemljišta, teritorije i resurse. Komisija bi trebala imati budnu, proaktivnu ulogu u utvrđivanju novih rizika i aktivno se savjetovati s raznim dionicima koji imaju relevantno iskustvo kako bi ažurirala popis robe koji odražava razinu znanja o ljudskim pravima i rizicima za okoliš u relevantnim sektorima.

Prijedlog bi se trebao jednako odnositi na sve financijske institucije i koje imaju odobrenje za djelovanje u Uniji i koje pružaju financiranje, ulaganja, osiguranje ili druge usluge gospodarskim subjektima koji ubiru, vade, proizvode, prerađuju ili prodaju robu koja je povezana s rizikom za šume i ekosustave te njezine prerađevine kako bi se osiguralo da same te financijske institucije i trgovačka društva kroz svoj lanac opskrbe poštuju svoje obveze u pogledu okoliša i ljudskih prava navedene u ovom prijedlogu.

Prijedlog bi se trebao primjenjivati na trgovca, tj. svaku fizičku ili pravnu osobu koja u okviru svoje komercijalne djelatnosti na unutarnjem tržištu Unije prodaje ili od subjekta kupuje robu obuhvaćenu prijedlogom ili njezinu prerađevinu koja je već stavljena na unutarnje tržište Unije. Subjekti na unutarnjem tržištu Unije ne bi trebali surađivati s trgovcima ako trgovci ne mogu:

- utvrditi subjekte ili trgovce koji su isporučili robu obuhvaćenu Uredbom i njezine prerađevine i
- prema potrebi, utvrditi trgovce kojima su isporučili robu obuhvaćenu prijedlogom i njezine prerađevine i
- osigurati sljedivost svojih proizvoda kako bi se moglo utvrditi njihovo porijeklo prilikom stavljanja na unutarnje tržište Unije.

3. Opće obveze

3.1. Krčenje šuma i prenamjena prirodnih ekosustava

Roba obuhvaćena prijedlogom i njezine prerađevine koje se stavljaju na tržište Unije ne bi smjele uzrokovati krčenje šuma ni prenamjenu prirodnih ekosustava niti bi smjele biti dobivene tim postupcima.

⁽²⁾ Uredba (EU) br. 995/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. listopada 2010. o utvrđivanju obveza gospodarskih subjekata koji stavljaju u promet drvo i proizvode od drva (Tekst značajan za EGP) (SL L 295, 12.11.2010., str. 23.).

četvrtak, 22. listopada 2020.

U tu svrhu, roba koje je povezana s rizikom za šume i ekosustave, a koja se stavlja na tržište Unije u neobrađenom obliku ili u obliku prerađevina ili proizvoda koji sadrže tu robu, ne bi se smjela ubirati, vaditi ni proizvoditi na zemljištima koja su na dan koji je utvrđen kao rok i koji je u prošlosti, ali najkasnije 2015., te koji je znanstveno utemeljen, opravdan, provediv u praksi i usklađen s međunarodnim obvezama EU-a imala status prirodne šume ili prirodnog ekosustava u skladu s definicijom navedenom u odjeljku 3.3. „Definicije”, ali su taj status u međuvremenu izgubila uslijed krčenja šuma ili prenamjene.

3.2. *Degradacija prirodnih šuma i prirodnih ekosustava*

Roba obuhvaćena prijedlogom i njezine prerađevine koje se stavljaju na tržište Unije ne bi smjele uzrokovati degradaciju prirodnih šuma ni prirodnih ekosustava niti bi smjele biti dobivene degradacijom prirodnih šuma ni prirodnih ekosustava uzrokovanom ljudskom aktivnosti.

U tu svrhu, roba koja je povezana s rizikom za šume i ekosustave, a koja se stavlja na tržište Unije u neobrađenom obliku ili u obliku prerađevina ili proizvoda koji sadrže tu robu, ne bi se smjela ubirati, vaditi ni proizvoditi na zemljištima koja su na dan utvrđen kao rok imala status prirodne šume ili prirodnog ekosustava u skladu s definicijom navedenom u odjeljku 3.3. „Definicije”. Utvrđeni rok mora biti u prošlosti, ali najkasnije 2015., te mora biti znanstveno utemeljen, opravdan, provediv u praksi i u skladu s međunarodnim obvezama Unije. Na tržište Unije trebalo bi biti moguće zakonito stavljati isključivo robu koja je ubrana, izvađena ili proizvedena u skladu s ciljevima očuvanja prirode te koja nije dovela do gubitka ni degradacije funkcija ekosustava koji se nalaze na zemljištu na kojem je roba ubrana, izvađena ili proizvedena ili pokraj njega.

3.3. *Definicije*

Zakonodavni prijedlog Komisije trebao bi sadržavati definicije pojmova „šuma”, „prirodna šuma” koja ima mnoga ili većinu obilježja zavičajne šume na određenoj lokaciji, čak i u prisutnosti ljudskih aktivnosti, „krčenje šuma”, „degradacija šuma”, „prirodni ekosustav”, „degradacija ekosustava” i „prenamjena ekosustava”. Te bi se definicije trebale temeljiti na objektivnim i znanstvenim razmatranjima te bi njima trebalo uzeti u obzir relevantne izvore međunarodnog prava i međunarodnih organizacija, kao i druge inicijative kojima se pružaju odgovarajuće definicije, kao što su Organizacija Ujedinjenih naroda za hranu i poljoprivredu, Europska agencija za okoliš, Okvirna inicijativa za odgovornost ili pristup temeljen na velikim zalihama ugljika.

Definicije bi se trebale temeljiti na sljedećim načelima:

- trebale bi omogućiti postizanje najviše razine zaštite okoliša, posebno za šume i druge prirodne ekosustave, te biti usklađene s međunarodnim i domaćim obvezama Unije u području šuma, biološke raznolikosti i zaštite klime,
- trebale bi podupirati cilj Unije da se očuvaju prirodne šume i ekosustavi, posebno uključujući primarne i obnovljene šume, te da se spriječi njihova zamjena šumama i ekosustavima koji proizlaze iz ljudskih aktivnosti, kao što su plantaže stabala,
- trebale bi biti dovoljno sveobuhvatne kako bi se zaštitili drugi prirodni ekosustavi koji su, kao šume, važni za očuvanje biološke raznolikosti ili postizanje klimatskih ciljeva utvrđenih u Pariškom sporazumu,
- trebale bi nastojati zajamčiti da donošenje mjera Unije za zaštitu svjetskih šuma ne dovede do toga da se problem prenamjene i degradacije prebaci u druge prirodne ekosustave koji su jednako važni kao prirodne šume za biološku raznolikost, klimu i zaštitu ljudskih prava.

3.4. *Kršenja ljudskih prava*

Roba koja je povezana s rizikom za šume i ekosustave, a koja se stavlja na tržište Unije u neobrađenom obliku ili u obliku njezinih prerađevina ili proizvoda koji sadrže tu robu ne bi se trebala ubirati, vaditi ni proizvoditi na zemljištima pri čijem su dobivanju ili iskorištavanju prekršena ljudska prava ugrađena u nacionalne zakone te, kao minimum, prava utvrđena u Povelji Europske unije o temeljnim pravima ili međunarodnim ugovorima, poput prava autohtonih naroda i lokalnih zajednica, uključujući prava na posjed zemljišta i postupovna prava na davanje ili uskraćivanje slobodnog, prethodnog i informiranog pristanka kako je, na primjer, utvrđeno Stalnim forumom UN-a za pitanja autohtonog stanovništva

četvrtak, 22. listopada 2020.

i UN-ovim i regionalnim tijelima za nadzor provedbe ugovora, prava na vodu, prava na zaštitu okoliša i održiv razvoj, prava na obranu ljudskih prava i okoliša, slobodu od bilo koje vrste progona ili zlostavljanja, radnička prava sadržana u temeljnim konvencijama Međunarodne organizacije rada (ILO) te druga međunarodno priznata ljudska prava povezana s upotrebom ili vlasništvom zemljišta ili pristupom zemljištu i ljudsko pravo na zdrav okoliš kako je definirano Okvirnim načelima o ljudskim pravima i okolišu te standardima i dobrim praksama kako ih je utvrdio posebni izvjestitelj UN-a za ljudska prava i okoliš.

Posebnu pozornost treba posvetiti dječjem radu s ciljem njegova iskorjenjivanja.

Pri ubiranju, vađenju i proizvodnji robe obuhvaćene prijedlogom u svim bi se fazama trebala poštovati prava zajednice i prava posjeda zemljišta lokalnih zajednica i autohtonih naroda u svim oblicima, bez obzira radi li se o javnim ili privatnim pravima, pravima zajednice, kolektivnim pravima, pravima autohtonih naroda, ženskim pravima ili običajnim pravima. Potrebno je utvrditi i poštivati formalna i običajna prava autohtonih naroda i lokalnih zajednica na zemljišta, teritorije i resurse kao i njihovu sposobnost da svoja prava brane bez odmazde. Ta prava obuhvaćaju prava vlasništva, posjedovanja, upotrebe i gospodarenja koja se odnose na ta zemljišta, teritorije i resurse.

Robe obuhvaćene prijedlogom ne bi se smjele dobivati na zemljištima čije stjecanje i upotreba utječu na prava zajednice i prava posjeda zemljišta. Robe koje se stavljaju na tržište Unije posebno se ne bi smjele ubirati, vaditi ni proizvoditi na zemljištima autohtonih naroda i lokalnih zajednica, bez obzira primjenjuje li se na ta zemljišta formalno ili običajno pravo vlasništva, bez njihova slobodnog, prethodnog i informiranog pristanka.

4. Obveza utvrđivanja, sprečavanja i ublažavanja štete u lancima vrijednosti

4.1. Obveza postupanja s dužnom pažnjom

Subjekti bi trebali poduzeti sve potrebne mjere kako bi se poštovala i osigurala zaštita ljudskih prava, prirodnih šuma i prirodnih ekosustava, kako je utvrđeno u prijedlogu, duž cijelog njihova vrijednosnog lanca. To bi trebalo uključivati sve vrste poslovnih odnosa koje poduzeće ima sa svojim poslovnim partnerima i subjektima u cijelom svojem lancu vrijednosti (primjerice dobavljačima, trgovcima, korisnicima franšize, nositeljima dozvole, zajedničkim pothvatima, ulagačima, komercijalnim klijentima, prijevoznim trgovačkim društvima, ugovarateljima, kupcima, konzultantima te financijskim, pravnim i drugim savjetnicima) te svim ostalim državnim ili nedržavnim subjektima koji su izravno povezani s njegovim poslovanjem, proizvodima ili uslugama.

Subjekti bi pritom trebali primjenjivati pristup postupanju s dužnom pažnjom utemeljen na riziku, kod kojeg priroda i razmjeri postupanja s dužnom pažnjom odgovaraju vrsti i razini rizika od negativnih utjecaja. Područja većeg rizika trebala bi biti podložna većoj dužnoj pažnji.

Sljedeće mjere trebalo bi uključiti na odgovarajući i djelotvoran način:

(a) Mapiranje cijelog lanca vrijednosti

Subjekti bi trebali odrediti jesu li proizvodi i roba u njihovim cijelim lancima vrijednosti u skladu s kriterijima u pogledu održivosti i ljudskih prava sadržanim u prijedlogu pristupajući informacijama o točnom području/područjima iz kojeg/kojih ta roba potječe i procjenjujući ih. Uz kriterije zaštite okoliša, pristup informacijama subjektu mora omogućiti da dođe od zaključka da oni koji koriste zemljište za proizvodnju robe koja je povezana s rizikom za šume i ekosustave na to imaju pravo i da su dobili slobodan, prethodan i informiran pristanak onih koji imaju pravo na ta zemljišta te da ne krše, ili nisu prekršili, ljudska prava na koja se upućuje u ovom prijedlogu.

Konkretno, od subjekata se zahtijeva da imaju, i stave na raspolaganje, informacije o sljedećem:

- i. točno područje ili područja ubiranja, vađenja ili proizvodnje robe; što se tiče stoke, govedine i kože, subjekti moraju moći dobiti informacije o različitim područjima ispaše na kojima se stoka hranila ili, ako je uzgajana korištenjem hrane za životinje, o podrijetlu hrane za životinje koja je korištena;

četvrtak, 22. listopada 2020.

- ii. postojeće ekološko stanje područja ubiranja, vađenja ili proizvodnje;
- iii. ekološki status područja na dan koji je utvrđen kao rok u ovom prijedlogu;
- iv. pravni status zemljišta (vlasništvo/naziv uključujući formalna i običajna prava autohtonih naroda i lokalnih zajednica na zemljišta, teritorije i resurse) i dokaz o slobodnom, prethodnom i informiranom pristanku;
- v. elementi lanca opskrbe predmetnom robom, u cilju posjedovanja informacija o vjerojatnosti rizika kontaminacije proizvodima nepoznatog podrijetla ili proizvodima koji dolaze s raskrčenih područja ili iz područja na kojima je došlo do prenamjene i degradacije prirodnih šuma, šuma i ekosustava te informacija o tome gdje i pod kojim uvjetima je roba prerađena i obrađena i tko je to učinio, kako bi se utvrdilo poštovanje obveza u području ljudskih prava navedenih u ovom prijedlogu.

Subjekti bi trebali imati pristup svim informacijama povezanim s podrijetlom proizvoda koji ulaze na unutarnje tržište Unije putem sustavne prijave GPS koordinata te robe, nakon stupanja na snagu prijedloga kako je navedeno u odjeljku 5. ovog Priloga.

- (b) Utvrđivanje i ocjenjivanje stvarnih i potencijalnih rizika za šume i ekosustave u lancima vrijednosti na temelju kriterija utvrđenih u prijedlogu

U slučajevima kada subjekt pokreće nove poslove ili angažira nove poslovne partnere, trebao bi utvrditi dionike uključene u nove lance opskrbe i ulaganja, ocijeniti njihove politike i prakse te njihove lokacije na kojima provode ubiranje, proizvodnju, vađenje i preradu. Za postojeće poslove potrebno je utvrditi i ocijeniti tekuće negativne i štetne utjecaje te potencijalne rizike. Trebalo bi provesti analizu rizika s obzirom na rizike za prirodne šume i prirodne ekosustave, autohtone narode, lokalne zajednice i pojedince koji proizlaze iz aktivnosti gospodarskog subjekta ili njegovog utjecaja na njih, a ne s obzirom na materijalni rizik za dioničare poduzeća. Subjekti koji imaju velik broj dobavljača trebali bi utvrditi općenita područja u kojima je rizik od negativnih utjecaja najznačajniji i na temelju te procjene rizika odrediti prioritetne dobavljače za provođenje postupaka dužne pažnje.

Subjekti koji imaju velik broj dobavljača trebali bi utvrditi opća područja u kojima je rizik od negativnih utjecaja najznačajniji i na temelju procjene rizika odrediti prioritetne dobavljače za provođenje postupaka dužne pažnje.

- (c) Sprečavanje rizika i ublažavanje rizika do zanemarive razine

Osim ako je rizik utvrđen tijekom postupka utvrđivanja i procjene rizika iz točke (b) zanemariv te subjekt stoga nema razloga za zabrinutost da roba i proizvodi možda ne zadovoljavaju kriterije postavljene u ovom okviru, subjekti bi trebali donijeti postupke ublažavanja rizika. Ti postupci trebali bi se sastojati od skupa odgovarajućih i razmjernih mjera kojima se učinkovito i vidljivo svi utvrđeni rizici smanjuju na zanemarivu razinu, npr. izmjene ugovora s dobavljačima, osiguravanje potpore dobavljačima u izmjeni njihovih praksi, promjena vlastite prakse nabave i ulaganja, sa svrhom i u cilju zakonitog stavljanja obuhvaćene robe i proizvoda na unutarnje tržište.

- (d) Obustava šteta nanesenih okolišu i povreda ljudskih prava

Ako, nakon temeljitog ispunjavanja zahtjeva iz točaka (a), (b) i (c) subjekti dođu do zaključka da poslovi, ili dijelovi poslova, pridonose ili mogu pridonijeti negativnim utjecajima na ljudska prava, prirodne šume ili prirodne ekosustave u skladu s prijedlogom, a koji se ne mogu spriječiti ili ublažiti, trebali bi obustaviti sve te poslove ili dijelove poslova.

- (e) Praćenje i stalno unapređivanje djelotvornosti sustava postupaka dužne pažnje i njegove provedbe

četvrtak, 22. listopada 2020.

Subjekti bi trebali periodično provjeravati je li njihov sustav postupanja s dužnom pažnjom prikladan za sprečavanje štetnih utjecaja i osiguravanje usklađenosti robe i proizvoda s okvirom, i prilagoditi ga ili osmisliti druge postupke ako to nije slučaj. Procjena sustava postupanja s dužnom pažnjom trebala bi se temeljiti na kvalitativnim i kvantitativnim pokazateljima, internim i vanjskim povratnim informacijama i jasnim postupcima odgovornosti.

(f) Integracija sustava za certificiranje treće strane

Sustavima za certificiranje treće strane može se nadopuniti i osigurati utvrđivanje podrijetla proizvoda, procjena rizika i komponente ublažavanja u okviru sustava dužne pažnje, pod uvjetom da su ti programi primjereni u smislu opsega i snage kriterija održivosti za zaštitu prirodnih šuma i prirodnih ekosustava od njihove prenamjene i degradacije, kako je utvrđeno u prijedlogu i u smislu njihove sposobnosti praćenja lanca opskrbe te pod uvjetom da zadovoljavaju odgovarajuće razine transparentnosti, nepristranosti i pouzdanosti. Komisija bi delegiranim aktom trebala utvrditi minimalne kriterije i smjernice za subjekte kako bi procijenili vjerodostojnost i čvrstoću sustava za certificiranje treće strane. Ti minimalni kriteriji trebali bi osobito zajamčiti neovisnost od industrije, uključivanje društvenih interesa i interesa zaštite okoliša u postavljanje standarda, neovisnu reviziju treće strane, javnu objavu izvješća o revizijama, transparentnost u svim fazama te otvorenost. Sustavi za certificiranje trebali bi dodijeliti certifikate samo onim proizvodima čiji je sadržaj 100 % certificiran. Subjekti za svoje sustave dužne pažnje mogu upotrebljavati samo sustave za certificiranje koji ispunjavaju te kriterije. Certificiranje treće strane ne smije narušavati načelo odgovornosti subjekta.

(g) Uloga dobrovoljnih sporazuma o partnerstvu

Unija može dogovoriti dobrovoljne sporazume o partnerstvu za robu koja je povezana s rizikom za šume i ekosustave s državama koje proizvode robu koja je povezana s rizikom za šume i ekosustave (partnerske države) kojima se utvrđuje pravno obvezujuća obveza za strane sporazuma u pogledu provedbe sustava za izdavanje dozvola i reguliranje trgovine robom koja je povezana s rizikom za šume i ekosustave u skladu s nacionalnim pravom država koje tu robu proizvode te u skladu s kriterijima zaštite okoliša i ljudskih prava utvrđenim u prijedlogu. Roba koja je povezana s rizikom za šume i ekosustave i obuhvaćena prijedlogom te potječe iz partnerskih država s kojima Unija ima potpisane dobrovoljne sporazume o partnerstvu za robu koja je povezana s rizikom za šume i ekosustave, u smislu prijedloga trebala bi se smatrati robom zanemariva rizika pod uvjetom da se provodi sporazum o partnerstvu. Takvi sporazumi trebali bi se temeljiti na nacionalnim dijalozima s više dionika uz učinkovito i smisleno sudjelovanje svih dionika, uključujući civilno društvo, autohtone narode i lokalne zajednice.

4.2. *Obveza savjetovanja*

Subjekti bi trebali:

- (a) savjetovati se sa zahvaćenim i potencijalno zahvaćenim dionicima pravovremeno, neposredno i na odgovarajući način;
- (b) na odgovarajući način uzeti u obzir perspektive dionika pri utvrđivanju i provedbi mjera za postupanje s dužnom pažnjom;
- (c) osigurati sudjelovanje reprezentativnih sindikata i predstavnika radnika u utvrđivanju i provedbi mjera za postupanje s dužnom pažnjom;
- (d) uspostaviti mehanizam ranog upozoravanja kojim se radnicima i zainteresiranim stranama koje imaju potkrijepljene sumnje daje prilika da obavijeste subjekt o bilo kakvom riziku od štete za prirodne šume, prirodne ekosustave i ljudska prava u cjelokupnom lancu vrijednosti; subjekt bi te informacije trebao uzeti u obzir u svojim postupcima dužne pažnje;
- (e) na ispravan način uzeti u obzir autohtono i lokalno znanje te rizike i zabrinutost koju su izrazile lokalne zajednice, autohtoni narodi i borci za zaštitu okoliša.

4.3. *Obveza transparentnosti i izvješćivanja*

Subjekti bi jednom godišnje trebali nadležno tijelo izvješćivati na javan, dostupan i prikladan način o svojim postupcima dužne pažnje i savjetovanja, utvrđenim rizicima, postupcima za analizu rizika, ublažavanje rizika i sanaciju, kao i o njihovoj provedbi i ishodima, pri čemu se osobito ne bi smjela nerazmjerno opteretiti mala i srednja poduzeća.

Komisija bi trebala donijeti delegirane akte kojima će se utvrditi format i elementi tih izvješća. Subjekti bi, među ostalim, posebno trebali izvješćivati o sustavu kojim se koriste i načinu na koji ga primjenjuju na robu u pitanju, o utvrđenim rizicima i utjecajima; poduzetim postupcima za obustavu i rješavanje postojećih povreda i sprečavanje i ublažavanje rizika

četvrtak, 22. listopada 2020.

od povreda, kao i o njihovim ishodima; mjerama i rezultatima praćenja provedbe i djelotvornosti takvih postupaka, upozorenjima primljenim putem mehanizma ranog upozoravanja i načinima na koji ih je subjekt uzeo u obzir u svojim postupcima dužne pažnje, zajedno s popisom podružnica, podugovaratelja i dobavljača, proizvođača i njihove količine te porijekla. Neobjavlivanje potpunih i pravovremenih izvješća trebalo bi kazniti te bi ono naposljetku trebalo dovesti do obustave dozvole za stavljanje proizvoda na unutarnje tržište Unije.

4.4. *Obveza dokumentiranja*

Subjekti bi trebali voditi pismenu evidenciju o svim postupcima dužne pažnje i njihovim rezultatima te je na zahtjev staviti na raspolaganje nadležnim tijelima.

4.5. *Smjernice Komisije*

Komisija bi trebala izraditi upute i smjernice kako bi se olakšalo poštovanje pravnih obveza sadržanih u prijedlogu, posebno kako bi se pojasnila očekivanja u vezi s dužnom pažnjom u određenim kontekstima, sektorima ili u odnosu na određene vrste subjekata. Pritom bi se Komisija trebala oslanjati na dobre prakse koje se koriste u postojećim sustavima upravljanja okolišem i proširiti ih.

Kako bi pružila podršku subjektima u izvršavanju njihovih obveza u pogledu postupanja s dužnom pažnjom, Komisija bi trebala objaviti regionalne analize žarišnih točaka s obzirom na robu koja je povezana s rizikom za šume i ekosustave.

5. *Kontrola, praćenje, provedba, sankcije i pristup pravosuđu*

5.1. *Javna provedba*

Države članice trebale bi u skladu sa svojim nacionalnim pravom i praksom osigurati provedbu obveza iz odjeljka 4. na sljedeće načine:

- (a) osiguravanjem razmjernih, djelotvornih i odvraćajućih kazni i sankcija za nepoštovanje bilo koje od navedenih obveza ili za slučajeve kada nepoštovanje bilo koje od tih obveza uzrokuje štetu za prirodne šume ili prirodne ekosustave ili povrede ljudskih prava ili pak uzrokuje rizike od tih šteta ili povreda, pridonosi im, povezano je s njima ili ih pogoršava; to uključuje:
- i. učinkovite, razmjerne i odvraćajuće novčane kazne proporcionalne šteti nanesej prirodnim šumama, prirodnim ekosustavima ili ljudskim pravima, kako je navedeno u prijedlogu, trošku obnove štete nanesej prirodnim šumama i prirodnim ekosustavima i ljudskim pravima, kao i ekonomskoj šteti koja je nastala zbog povrede zahvaćenih zajednica;
 - ii. trajnu zapljenu predmetne robe i preradevina obuhvaćenih prijedlogom;
 - iii. trenutnu obustavu dozvole za stavljanje proizvoda na unutarnje tržište Unije;
 - iv. isključenje iz postupaka javne nabave;
 - v. kaznene sankcije za pojedince i, u slučajevima kada je to dopušteno, za pravne osobe u slučajevima najozbiljnijih prekršaja;
- (b) imenovanjem nadležnih nacionalnih istražnih i provedbenih tijela („nadležna tijela”); nadležna tijela trebala bi pratiti ispunjavaju li subjekti djelotvorno obveze koje su utvrđene prijedlogom; u tu svrhu nadležna tijela trebala bi provoditi službene provjere, prema potrebi u skladu s planom, koje mogu uključivati provjere u prostorima subjekata i revizije na terenu, a trebala bi imati i mogućnost donošenja privremenih naloga te bi također, ne dovodeći u pitanje primjenu sankcija, trebala imati ovlasti od subjekata zahtijevati poduzimanje korektivnih mjera; nadležna tijela također bi trebala provoditi pravovremene i temeljite provjere kada posjeduju relevantne informacije, uključujući potkrijepljene sumnje trećih strana, te bi s informacijama koje se odnose na njihovu djelatnost trebala postupati u skladu s Direktivom 2003/4/EZ o javnom pristupu informacijama o okolišu;

četvrtak, 22. listopada 2020.

- (c) jamčenjem da članovi javnosti imaju pravo neusklađenost osporiti pred pravosudnim ili administrativnim tijelima, što bi trebalo uključivati sve pojedince ili skupine na čija prava i obveze ili interese izravno ili neizravno utječe potpun ili djelomičan propust poduzeća da ispuni svoje obveze, uključujući zaposlenike, kupce, potrošače i krajnje korisnike, sindikate, transnacionalna udruženja sindikata, lokalne zajednice, nacionalne ili lokalne vlade ili ustanove, novinare, nevladine organizacije i lokalne organizacije civilnog društva.

Komisija bi trebala donijeti delegirane akte kojima će utvrditi pravno obvezujuće standarde i smjernice koje će vrijediti za nacionalna nadležna tijela kako bi se osigurala djelotvorna i ujednačena provedba i izvršenje prijedloga u cijeloj Uniji, posebno s obzirom na sljedeće:

- navođenje i javno objavljivanje subjekata koji su u nadležnosti prijedloga u javnom registru;
- postavljanje standarda za kvalitetu i broj provjera usklađenosti koje provode nacionalna nadležna tijela;
- daljnje smjernice o načinu provođenja provjera usklađenosti, poput smjernica za nacionalna nadležna tijela u kojima se navode kriteriji za provjere u cilju bolje analize i procjene razine rizika proizvoda i dovoljnog dokumentiranja sustava za postupanje s dužnom pažnjom koji su u upotrebi;
- smjernice o pitanjima trećih strana za uspostavu kriterija na razini Unije kako bi se ocijenilo je li neko pitanje dovoljno značajno i pouzdano da bi ga se obradilo te za određivanje jasnih postupovnih standarda za pravovremene, nepristrane, djelotvorne i transparentne odgovore nacionalnih nadležnih tijela na pitanja trećih strana;
- kriterije na razini Unije za pomoć u određivanju kada bi subjekt trebao dobiti obavijest o korektivnoj mjeri ili sankciju ili kada bi se trebale primjenjivati druge sankcije i
- obveze javnog izvješćivanja o aktivnostima kontrole i izvršavanja, otkrivenim kršenjima i odgovorima na potkrijepljene sumnje za nadležna tijela.

5.2. *Građanska odgovornost i pristup pravnim lijekovima*

(a) Građanska odgovornost

Subjekti bi trebali biti:

- i. solidarno i pojedinačno odgovorni za povredu ljudskih prava ili štetu nanесenu prirodnim šumama i prirodnim ekosustavima, kako je utvrđeno prijedlogom, a koje su uzrokovali subjekti pod njihovom kontrolom ili subjekti koji su o njima ekonomski ovisni ili su je takvi subjekti pogoršali, doprinijeli joj ili su s njom povezani;
- ii. odgovorni za štetu koja je posljedica povreda ljudskih prava ili štetu nanесenu prirodnim šumama i prirodnim ekosustavima, kako je navedeno u prijedlogu, a koja je izravno povezana s njihovim proizvodima, uslugama ili poslovanjem kroz poslovni odnos, osim ako mogu dokazati da su djelovali s dužnom pažnjom i poduzeli sve razumne mjere s obzirom na okolnosti kojima se šteta mogla spriječiti; subjekti se stoga mogu osloboditi odgovornosti ako mogu dokazati da su djelovali sa svom dužnom pažnjom kako bi utvrdili štetu i izbjegli je.

(b) Objava dokaza

U slučaju da tužitelj iznese razumno dostupne činjenice i dovoljne dokaze kojima argumentira svoj postupak, tuženik bi trebao snositi odgovornost dokazivanja sljedećeg:

- i. prirode svojeg odnosa sa subjektima koji su sudjelovali u šteti;

četvrtak, 22. listopada 2020.

ii. je li postupao s dužnom pažnjom i poduzeo sve razumne mjere za sprečavanje nastanka štete.

(c) Pristup pravnim lijekovima

Oštećene strane trebale bi imati pravo na dostupne i djelotvorne pravne lijekove kako bi zatražili pravnu zaštitu od subjekata koji uzrokuju, pogoršavaju, pridonose ili su povezani s negativnim utjecajem na njihova prava. Nedržavni mehanizmi za pritužbe trebali bi nadopunjavati sudske mehanizme u cilju povećanja odgovornosti i pristupa pravnim lijekovima.

6. *Završne odredbe*

6.1. *Zabrana ograničavanja ili odstupanja*

Provedba prijedloga ni na koji način ne bi smjela biti opravdanje za smanjenje opće razine zaštite ljudskih prava, formalnih i običajnih prava autohtonih naroda i lokalnih zajednica na zemljišta, teritorije i resurse, ili zaštite okoliša. Posebno ne bi smjela utjecati na ostale postojeće okvire o odgovornosti za podugovaranje ili lanac opskrbe.

6.2. *Povoljnije odredbe*

Države članice mogu uvesti ili održati odredbe koje prelaze okvire odredaba utvrđenih prijedlogom u pogledu zaštite ljudskih prava i standarda zaštite okoliša u lancu opskrbe robom koja je povezana s rizikom za šume i ekosustave.
